

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

PETRAS KLIMAS IR SEINŲ KLAUSIMAS – Petras Maksimavičius ...	3
ZIGMAS ZINKEVIČIUS: TO NEGALIMA LEISTI – Jūratė Kielė	6
SENELIAI MOKĖ: „VAIKELI, PAMAŽI...” – Jurgita Stankauskaitė ..	16
BIBLIOTEKOSE TRŪKSTA NAUJŲ KNYGŲ	17

TIKĖJIMAS

PUNSKO PARAPIJAI 420 METŲ – Božena Bobinienė	8
---	---

KULTŪROS BARUOSE

RASOS, KUPOLINĖS, JONINĖS – Aldona Vaicekauskienė	11
--	----

MINĖJIMAI

KELIONĖ Į PŠČELNIKĄ – Loreta Uzdilaitė, Gabija Batvinskaitė	14
PARTIZANŲ PARKE PAGERBTI LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJAI – „ Aušros ” inf.	15

ŠVIETIMAS

IŠ PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELIO GYVENIMO – Vida Jolanta Stankevičienė	18
--	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

KNYGNEŠIO POVILO MATULEVIČIAUS ANŪKĖ – Eugenija Pakutkienė	20
IŠKELIAVO PAS VIEŠPATĮ ŽAGARIŲ MALDININKĖ EMILIJA VEKTORIENĖ – Janina Macukonienė	23

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Punsko Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčia (Vidos Baranauskaitės nuotr.)

XXVI klijimo teatrų festivalio akimirka (Jurgio Paransevičiaus nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-07-25.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl.
Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu
prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00
arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spausdos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Keista šių metų vasara. Nors nieko nestebina lietus šioje klimato juostoje, vis tiek norėtųsi daugiau karštų vasaros dienų. Beje, besibaigiant liepai ima gelsti javai ir paradoksaliai žmogų apima savotiškas vasaros ilgesio jausmas. Jau ir mokiniams atostogos įpusėjo. Bet kaip bebūtų – reikia džiaugtis, vis dėlto dar vienas laisvės ir nerūpestingumo mėnuo likęs, o rugpjūtį juk Žolinė – didžiausia šventė Punsko parapijoje! Šventės programą rasite šios „Aušros“ skelbimų kerteleje.

Nors nedažnai mūsų leidinyje perspausdiname kituose laikraščiuose paskelbtus straipsnius, šįsyk pateikiame Jums pokalbį su prof. Zigmu Zinkevičiumi, didžiausiu šių laikų lituanistikos autoritetu. Jis apžvelgia lietuvių kalbos situaciją. Akademikas vertina valdžios sprendimą Lietuvių kalbos bei Baltų filologijos katedras Vilniaus universiteto Filologijos fakultete pakeisti naujais dariniais – institutais. Sovietmečiu būtent šios katedros buvusios gimtosios kalbos bastionas.

Taip pat raginu paskaityti Petro Maksimavičiaus straipsnį apie Vasario 16-osios akto signatarą Petrą Klimą. Autorius rašo apie jo sąlyčio taškus su Seinais. Artėjant Lietuvos šimtmečio minėjimui šis rašinys – pirmas žingsnis „Aušroje“ paminėti tokį svarbų Lietuvai jubiliejų.

Šiame „Aušros“ numeryje rašome apie dar vieną Lenkijos lietuvių draugijos renginį – šįkart ne Punsko ir Seinų krašte, o Lenkijos gilumoje, Ščecino vaivadijoje, Pšcėlnike. Tai Dariaus ir Girėno žūtis metinių minėjimas.

Ypač raginu paskaityti Boženos Bobinienės rašinį, skirtą Punsko parapijos 420 metų minėjimui. Tai trumpai apžvelgti šios parapijos istorijos svarbiausi momentai.

Ir, žinoma, linkiu saulėtos, smagios likusios vasaros dalies!

Petras Klimas ir Seinų klausimas

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Artėja Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šimtmetis. Tad norėtųsi nutolti nuo einamųjų įvykių ir prisiminti tuos žmones, kurie XX a. pradžioje kūrė Lietuvos nepriklausomybę bei vienaip ar kitaip buvo susiję taip pat su mūsų kraštu. Tai nelengva užduotis, kadangi Seinai buvo svarbus to meto kultūros, švietimo ir politinės minties centras. Kad toks centras susiformavo – lėmė daug aplinkybių, tačiau akivaizdu, jog jo nebūtų buvę, jeigu ne žmonės, kurie čia dirbo, gyveno ir kūrė ateities planus. Šis klausimas žymiai platesnis, nei mums iš pirmo žvilgsnio galėtų atrodyti. Dažniausiai prisimename tuos, kurie buvo susiję su Seinų vyskupija, Seinų kunigų seminarijos veikla, „Šaltinio“ leidykla ar „Žiburio“ gimnazijos įkūrimu. Priminsiu, kad tarp jų buvo taip pat mums labiausiai pažįstamas Vasario 16-osios akto signataras Justinas Staugaitis. Tačiau buvę ir tokių, kurie niekada Seinuose negyveno ir tiesiogiai nedalyvavo čia veikusių įstaigų veikloje, bet ne mažiau rūpinosi Seinų likimu. Vienas jų – Vasario 16-osios akto signataras Petras Klimas. Šią asmenybę ir norėčiau „Aušros“ skaitytojams plačiau pristatyti.

Mano „pažintis“ su Petru Klimu prasidėjo prieš 20 metų, kai prof. Bronius Makauskas atvežė ir padovanavo 1979 m. Bostone išleistus jo atsiminimus. Knygą „Iš mano atsiminimų“ JAV išleido jo sūnus, taip pat Petras Klimas. Joje aptariamas laikotarpis nuo P. Klimo gimimo iki

1923 m. Tai labai įdomus laikmetis, apimantis jo jaunystės laikus, mokymąsi Marijampolės gimnazijoje, studijas Maskvoje, įsitraukimą į Lietuvos valstybės atkūrimo ir pripažinimo tarptautinėje arenoje darbus. Į šį laikotarpį taip pat patenka daugybė diplomatinių veiksmų, susijusių su Seinų krašto likimu.

Atsiminimų autorius nesulaukė knygos išleidimo. Mirė 1969 m. okupuotoje Lietuvoje, atskirtas nuo šeimos, kamuojamas ligų ir įvairių materialinių nepriteklių.

Nuo atsiminimų paskelbimo praėjo daug laiko. 1990 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę pradėta intensyviai tirti Vasario 16-osios akto signatarų biografijas ir jų nuveiktus darbus. P. Klimas taip pat jau sulaukė savo darbų įvertinimo, atskiros monografijos, straipsnių mokslinėje literatūroje. Tačiau rašydamas šį straipsnį daugiausia remsiuosi jau minėtais jo paties surašytais atsiminimais, ypač tais momentais, kurie vienaip ar kitaip susiję su Seinais.

„PATS SAVE SUKŪRĖS ŽMOGUS“

Kas gi buvo Petras Klimas? Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, diplomatas, užsienio reikalų viceministras, „Lietuvos aidas“ pirmasis redaktorius, istorikas, teisininkas, lietuvių kalbos ir literatūros vadovėlių autorius. Mokėjo rusų, lenkų, vokiečių, prancūzų, italų, lotynų kalbas, skaitė angliškai. Klimas žymiai prisidėjo prie Lietuvos politinio ir kultūrinio gyvenimo

kaitos Pirmojo pasaulinio karo pa-
baigoje ir tarpukariu. 1919 m. daly-
vavo Paryžiaus taikos konferencijoje,
buvo lietuvių delegacijos sekretorius.
1940-aisiais okupavus Lietuvą, dirbo
nepaprastuoju pasiuntiniu Prancūzi-
joje, Portugalijoje, Ispanijoje ir Liuk-
semburge. 1943 m. vokiečių kalintas
Prancūzijos, Vokietijos ir Lenkijos
kalėjimuose. 1945 m. P. Klimą areš-
tavo NKVD. Jam skirta 10 metų la-
gerio bausmė ir ištremtas į Sibirą. Po
dešimties metų sugrižo į okupuotą
Lietuvą. Mirė 1969 m. Kaune.

Tai tik trumpa šio iškilaus žmo-
gaus biografijos santrauka. Bet verta
priminti šiek tiek plačiau svarbesnius
jo gyvenimo momentus. P. Klimo at-
siminimai baigiasi 1923 m., t. y. tuo
laikotarpiu, kai Seinų vardas buvo
dažnai minimas tarptautinėje are-
noje. Jis atsiminimuose aprašo tik
vieną savo apsilankymą Seinuose,
tačiau apie šį miestą jam teko kalbėti
ne vienoje Europos sostinėje. P. Kli-
mo biografijos tyrėja Vilma Bukaitė
pabrėžė, kad skaitant jo tekstus su-
sidaro stiprus įspūdis, jog dėl kūry-
bingumo, darbštumo, energingumo
ir jaunatviškumo tai – „pats save su-
kūręs žmogus“. Tiesa.

JAUNYSTĖ IR MOKSLAS MARIJAMPOLĖS GIMNAZIJoje

P. Klimas gimė 1891 m. vasario
23 d. visai netoli Punsko, Kalvarijų
valsčiuje, Kušliškių kaime, valstiečių
šeimoje. Jo tėvai spaudos draudimo
laikais talkino knygnešiams. P. Kli-
mas mokėsi Liudvinavo ir Kalvarijos
pradinėse mokyklose. Galima teigti,
kad jau tada pirmą kartą išgirdo
Seinų vardą. Atsiminimuose jis ypač
pagarbiai pasakojo apie savo tėvą:
*„Tėvas (Bernardas) nebuvo visai pa-
prastas sodietis. Jis buvo išėjęs 4 klases ir
jau Seinų klierikas. Tik jo broliui, kuris
buvo skirtas ūkininkauti, nelaimė at-
sitikus – jis iškrito iš medžio ir ant tvo-
ros susižeidęs mirė – apleido seminariją
ir paėmė ūkį.“* P. Klimo motina tyliai

svajoto, kad jos sūnus
pasirinks Seinų klie-
riko gyvenimą, tačiau
ir nedraudė pačiam
rinktis – stoti į kuni-
gų seminariją ar uni-
versitetą: *„Penktąją
klasę einant, man teko
atsistoti prieš klasišką
dilemą, kurios neiš-
vengė beveik nė vie-
nas to meto moksleivis:
stoti į Seinų seminari-
ją arba grįžti kiaulių
ganyti.“* Jam pavyko
įtikinti motiną, kad
geriau išsimokslinęs
kunigas bus naudin-
gesnis Bažnyčiai, ir ši
leido jam tęsti moks-
lus Marijampolės
gimnazijoje. Vėliau
P. Klimas į Seinus
atvyko, bet visai kito-
mis aplinkybėmis.

1901 m. P. Klimas
baigė pradžios mo-
kyklą ir priėmė Sei-
nų vyskupo Antano
Baranausko suteiktą
Sutvirtinimo sakramentą. Tais pa-
čiais metais Petras su tėvu išvažia-
vo į Marijampolę. Į Marijampolės
gimnaziją jam pavyko įstoti. Džiugų
grįžimą namo prislėgė skaudi netek-
tis – mirė vos keturiasdešimt trejus
metus pragyvenęs tėvas. E. Klimienė,
gerbdama vyro valią, ryžosi sūnų Pe-
trą išleisti į mokslus. Marijampolės
gimnazija tuo metu jau buvo svarbus
lietuvių kultūros židinys. P. Klimas
atsiminimuose pasakojo, kad Mari-
jampolės gimnazijoje oficialioji kalba
buvusi rusų, bet lietuviai tarpusavy
netrukdomi kalbėdavosi lietuviškai,
diskutuodavo lietuviybės temomis.

Baigęs keturias gimnazijos klases,
P. Klimas išvyko į pirmąją didelę ke-
lionę. 1905 m. kapelionas M. Gustai-
tis (vėliau „Žiburio“ gimnazijos
Seinuose direktorius) su penkiolika
mokinių keliavo į Vilnių ir Trakus.

Petras Klimas

Vilnius sužavėjo mokinius. Kaip pa-
tys pasakojo, iš šios kelionės grįžę
kitokie, nei buvo, taip pat P. Klimas.
*„Aš buvau tarytum pakrikštytas ilga-
amžė praeities dvasia. Ir kada Petras
Vileišis, mus pavaišinęs, atsiveikin-
damas dalijo po ryšulėlį savo knygu, aš
jam pabučiavau ranką“,* – prisiminė
jaunas gimnazistas.

1908 m. P. Klimą nudžiugino
„Vilniaus žinios“, kurios paskelbė
pirmąjį jo parašytą straipsnį. Po to
jis pradėjo labiau reikštis spaudoje.
Tačiau netrukus spaudos darbą nu-
traukė represijos. P. Klimui ir dar
keliems gimnazistams teko lankytis
Suvalkuose, kur buvo tardomi dėl
antivalstybinės veiklos. Teismo metu
kaltinamuosius nemokamai gynė
į Marijampolę iš Peterburgo atvykęs
advokatas Andrius Bulota. P. Klimas
prisiminė, kad po poros valandų

teismo posėdžio išgirdę nuosprendį kaltinamieji nuo tvyrojusios įtampos jo net nesuprato. Laimei, visi buvo išteisinti.

STUDIJOS MASKVOJE

P. Klimas buvo vienas geriausių Marijampolės gimnazijos mokinių. Baigė ją 1910 m. ir ketino studijuoti gamtos mokslus, bet paviliotas raginimo prisidėti prie lietuviškos spaudos leidimo nusprendė studijuoti teisę. Įstojo į Maskvos universitetą. Paniro į mokslus. Studijavo vokiečių ir prancūzų kūrėjų darbus, filosofiją, lankė muziejus, gilinosi į I. Kanto ir K. Markso veikalus. Maskvoje gyvenusius tautiečius sutikdavo mieste veikusių lietuvių draugijų susirinkimuose, priklausė Maskvos lietuvių studentų draugijai. Netrukus buvo išrinktas į „Lietuvos žinių“ priedo „Aušrinė“ redakciją.

Žinia apie prasidėjusį Pirmąjį pasaulinį karą P. Klimą pasiekė per atostogas gimtinėje. Karas pakreipė jo likimą visai kita linkme. Tuo metu jis ketino rinktis naujas istorijos studijas, tačiau įspėtas apie galimą pirmakursių mobilizaciją nusprendė tęsti teisės studijas.

„SEINŲ KRAŠTAS VERTAS TAPTI LIETUVOS VALSTYBĖS DALIMI“

1915 m. P. Klimas visam laikui grįžo į Lietuvą. Nedelsdamas įstojo į lietuvių draugiją nukentėjusiems nuo karo šelpti. Dėl didelio darbštumo, veiklumo, sumanumo ir gilios erudicijos bei tautinių nuostatų greit tapo vienu iš svarbiausių jos narių. Šioje draugijoje telkėsi žmonės, kuriems buvo svarbi Lietuvos ateitis.

Netrukus pro Lietuvą praūžė frontas. P. Klimas stebėjo vokiečių dalinių įžygiavimą į Vilnių ir rusų kariuomenės pasitraukimą iš jo. Kaip pats prisimena, vokiečių daliniai mieste buvo pasitikti džiaugsmingai, kadangi iš pradžių atrodė kaip išvaduojojai nuo rusų priespaudos.

Tačiau netrukus padėtis pasikeitė. Gyventojai suprato, kad nauji šeiminkai taip pat nelinkę paisyti vietinių teisių, o užimtoje teritorijoje prasidėjo kontribucijos ir turto plėšimai.

P. Klimui ir jo bendražygiams rūpėjo padėtis Lietuvoje. Jie ypač norėjo iširti gyventojų nuotaikas po vokiečių įžygiavimo, sužinoti, kokia ekonominė padėtis, kiek gyventojai pasirengę steigti lietuviškas mokyklas ir prisijungti prie naujo lietuviškojo sąjūdžio. Komiteto nariai nusprendė išsiųsti savo pasiuntinius į Lietuvos regionus. P. Klimui teko vykti į Dzūkiją. Jis tą kelionę aprašė atsiminimuose, praplėsdamas pasakojimus istoriniais vietovių, kurias aplankė, aprašymais, sutiktų žmonių, ypač parapijų valdytojų, charakteristikomis. Kelionės metu P. Klimas apsilankė taip pat Seinuose: „*Eiti į Seinus – buvo lyg kryžkelės antraštė. Kas iš Suvalkiečių moksleivių nebuvo „Seinų parėjęs“ net juose nebūdamas? Dabar aš galėjau „juos eiti“ kaip ramus archeologas, žvalgydamasis mažųjų bedievių Bastilijoje.*“ Apsilankęs 1915 m. Seinuose, P. Klimas išvydo slogų vaizdą: „*Tuščiuosiuose rūmuose [kunigų seminarijos – aut.] suradau du mohikanus. Kun. Petrauskas ir kun. Sivickis čia tūnojo sargų lindynėse kaip Napoleono laikų vartininkai. [...] Vyskupų posesija buvo tuščia, kad net ožkos neatsirado rinkoje peraugusiai žolei nužliaugti. [...] Parūpęs žvilgterėti į spaustuovę, kur buvo spausdinamas „Saltinis“, sumušęs rekordą savo loterijomis, užkliuvau už nedidelio popierėlio didelį lentą, kuriuo landratas galantiškai skelbė amazonėms: „chtópów i koni brać bėdą“. [...] Tad ratu apsukęs landrato būstinę, sprukau iš tos pavojingos vyrams ir arkliams zonos.*“

1916 m. P. Klimas parengė istorijos darbą „Lietuva, jos gyventojai ir sienos“. Autorius rėmėsi ne istoriniu, bet etnografiniu principu, pabrėždamas, kad lenkinimo ir rusinimo

paveiktos, bet dar gana lietuviškos sritys, tarp jų Seinų kraštas, vertos tapti Lietuvos valstybės dalimi. Šiuo tyrimu lietuvių politikai vėliau rėmėsi apibrėždami Lietuvos teritoriją Paryžiaus taikos konferencijoje ir derybose su kaimyninėmis valstybėmis. Būdamas lietuviško laikraščio „Lietuvos aidas“ redaktorius, straipsniuose pateikė savąją būsimos valstybės politinio gyvenimo, tautinių mažumų santykių, lietuvių kultūros vaidmens sampratą. P. Klimas taip pat dalyvavo ruošiant 1916 m. birželio 10 d. memorandumą Vokietijos vyriausiajam karo vadui Rytuose, kuriame pabrėžta: „*Politinio savarankiškumo gyvenimo siekiuose apimdami visus krašto sluoksnius ir dėdami pagrindan savo ypatingą kultūrą, lietuviai prisistato sau ateitį, tvarkomą demokratiniiais principais su demokratine atstovybe, su seimu Vilniuje, į kurį turi būti renkami visuotiniu, lygiu, tiesioginiu ir slaptu balsavimu.*“ Šiame dokumente jau matome būsimo Lietuvos Nepriklausomybės Akto kontūrus. Dėl šios veiklos P. Klimui 1916 m. kelis mėnesius teko praleisti Vilkaviškio kalėjime. Buvo kaltinamas atsišaukimų dėl Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo platinimu.

1917 m. rugsėjo 18–22 d. Vilniuje pavyko surengti Vilniaus konferenciją, į kurią suvažiavo 213 atstovų iš 32 apskričių (taip pat iš Seinų apskrities). Rugsėjo 21 d. kartu su Saliamonu Banaičiu, Jonu Basanavičiumi, Mykolu Biržiška, Kaziu Bizausku, Pranu Dovydaičiu, Steponu Kairiu, Donatu Malinausku, Vladu Mironu, Stanislovu Narutavičiumi, Alfonsu Petručiu, Antanu Smetona, Jonu Smilgevičiumi, Justinu Staugaičiu, Aleksandru Stulginskiu, Jurgiu Šauliu, Kazimieru Šauliu, Jokūbu Šernu, Jonu Vailokaičiu ir Jonu Vileišiu Petras Klimas buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą.

(*Bus daugiau*)

Zigmas Zinkevičius: To negalima leisti

JÜRATĖ KIELĖ

Dar prieš dvidešimt metų profesorius Zigmas Zinkevičius buvo tikras, kad lietuvių kalbos pozicijos įtvirtintos tiek, jog jai niekas nebegresia. Tačiau, baigiantis trečiajam nepriklausomos Lietuvos dešimtmečiui, su nuostaba stebime paradoksalią situaciją - lituanistikos nebelieka tarp prioritetų. Galbūt nebeliko grėsmių lietuvių kalbai? 93-iusius einantis vienas iškiliausių šių laikų lituanistų, dešimčių reikšmingų veikalų autorius, aštuntosios Vyriausybės švietimo ir mokslo ministras Z. Zinkevičius įspėja: jei tuoj pat nesusiimsime, prarasime gimtąją kalbą - šiandien ji išgyvena pačius sunkiausius laikus.

Profesorius visada pasižymėjo kalbėjimu be užuolankų, aštriu žodžiu. Sulaukęs garbaus amžiaus jis apgalvestauja, kad šiandien šis ginklas ir telikęs. „Siunčiu velniop visus, kas kėsinaisi į lietuvių kalbą“, - grūmoja Zigmas Zinkevičius. Gal kas ims ir paklausys?

Jūratė Kielė: Jus tikriausiai pasiekė naujienos apie šiuo metu vykdomas pertvarkas Vilniaus universitete. Filologijos fakultete, kuriame dirbote 50 metų, nebeliks iki šiol buvusių katedrų (tarp jų Lietuvių kalbos, Baltistikos ir visų kitų), o jų vietoje atsiras penki nauji dariniai - Literatūros ir kultūros tyrimų, Anglistikos, romanistikos ir klasikinių studijų, Taikomosios kalbotyros, Baltijos kalbų ir kultūrų bei Užsienio kalbų institutai. Kaip tai vertinate?

Zigmas Zinkevičius: Neseniai kartu su kitais mokslininkais pasirašiau prašymą Vilniaus universiteto

rektoriui, kad neatsakingos iniciatyvos būtų sustabdytos, bet jokio atsakymo negavau.

Tai dabar Filologijos fakultetas bus toks - sudėliotas iš institutų, visiškai neatspindinčių Vilniaus universiteto tradicijų? O kur lituanistika, kur baltistika? Tai į kokius institutus bus išskirstyti dabar dirbantys lituanistai? Fakultete, visais laikais buvusiame lietuviybės bastionu, nebelieka įsipareigojimo lituanistikai? To nebuvo net sovietų laikais. Lietuvių kalbos katedra, kurios vadovu buvau, išgyveno įvairių sukrėtimų, tačiau kad būtų kėsinamasi į ją kaip instituciją, to tikrai nebuvo.

Jei žinotų, kas dabar dedasi, pats Muravjovas-Korikas paplotų per petį reformatoriams ir pasakytų „maladie!“

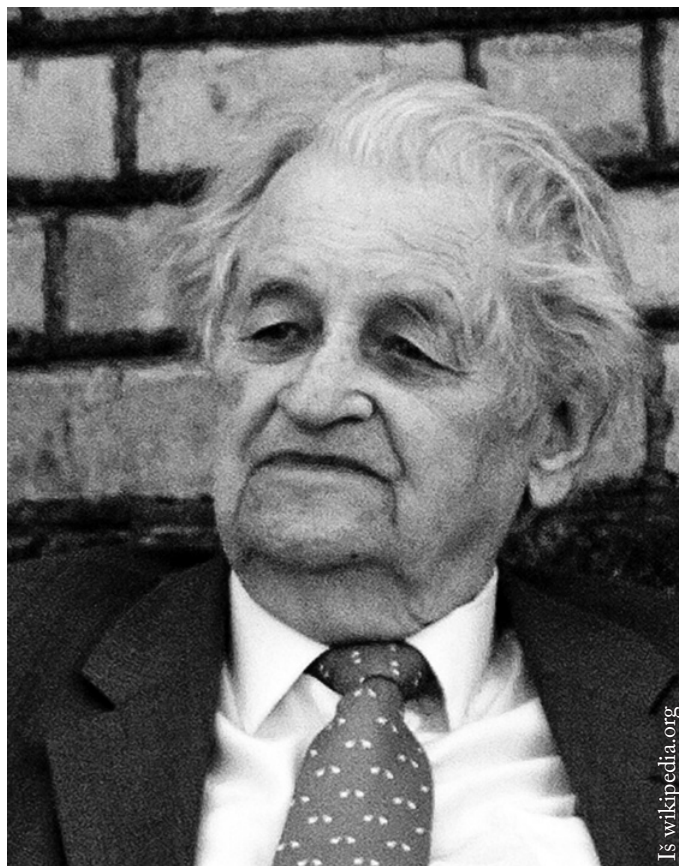
Tam, kam šauna į galvą tokie pertvarkos scenarijai, norėčiau priminti, kad lituanistikos prioritetas įtvirtintas mūsų šalies įstatymuose. Kitas dalykas: kas būtų Vilniaus universitetas be lituanistikos, baltistikos studijų? Būtent jos yra mūsų išskirtinumas ir stiprybė, tuo esame žinomi pasaulyje. Po šitų reorganizacijų atrodys, kad Filologijos fakultetas pradeda savo istoriją tik nuo 2017 metų.

Man visiškai nesuprantama, kam

prireikė atsiriboti nuo tradicijos, nubraukti tai, kas iki šiol padaryta per tiek metų. Per lituanistiką, baltistiką Vilniaus universitetas išėjo į pasaulį. Jei ne šie mokslai, jis būtų tiktai eilinis provincijos universitetas. Dabar norima visa tai nubraukti.

J. K.: Ar per visą jūsų patirtį Vilniaus universitete buvo toks laikotarpis, kad nebūtų egzistavusi Lietuvių kalbos katedra, ar rektorius, kuris būtų siekęs ją naikinti ar sujungti?

Z. Z.: To nebuvo ir būti negalėjo. Tokį rektorių pasiųščiau velniop. Dar visa laimė, kad, kaip suprantu,

Zigmas Zinkevičius

bent klasikinės filologijos pavadinimas išlieka, nors ir sujungtos su kitomis specialybėmis į kažin kokį dirbtinį darinį. Panaikinti klasikinės filologijos padalinį būtų pati didžiausia kvailystė. Pats Vilniaus universitetas prasidėjo nuo lotynų kalbos studijų, t. y. nuo to, ką dabar vadiname klasikine filologija. Be klasikinių kalbų ir lituanistika sunkiai įsivaizduojama. Net pirmoji lietuvių kalbos gramatika buvo parašyta lotyniškai, o kur dar Pilypas Ruigys, Mykolas Lietuvis, Kojelavičius ir kiti? Tai į ką čia panašu, kad Lietuvoje niekas nemokės perskaičiuoti jų raštų? Pats mūsų bendrinės kalbos tėvas Jonas Jablonskis buvo lotynų kalbos mokytojas. Į visa tai dabar numoti ranka, naikinti? Sunkiai suvokiama nesąmonė.

J. K.: Kaip būtumėte reagavęs, jei tokia iniciatyva būtų iškelta jums einant švietimo ir mokslo ministro pareigas?

Z. Z.: Aišku kaip dieną: neprileisčiau to. Apie grėsmes lituanistikai Vilniaus universitete mano laikais ir pagalvoti nebuvo galima. Aš būčiau iš karto velniop pasiuntęs tokius pseudomokslininkus, kurie kelia ranką prieš gimtąją kalbą.

Negalima savo rankomis griauti to, ką universitetas yra sukūręs. Didžiąją gyvenimo dalį tyriau lietuvių kalbą, jos istoriją, kartu ir pačios mūsų tautos istoriją. Švietimo ministro pareigos man buvo kaip teorinių lituanisto tyrimų praktinė tąsa. Kaip ugdysime jaunąją kartą, tokią ir ateitį turėsime. Tada svarbiausias uždavinys buvo sudaryti Rytų Lietuvos moksleiviams galimybę mokytis lietuvių kalba. Nors visko, ką buvau užsibrėžęs, pabaigti nepavyko, džiaugiuosi, kad pasiekiau tam tikrą lūžį, kurio jau niekas nepanaikins.

Negaliu suprasti, kokia tos pertvarkos priežastis. Kaip jie tai aiškina?

J. K.: Na, teigiama, kad dėl šių permainų taps efektyvesnė universiteto vadyba, universitetas pakils tarptautiniuose reitinguose...

Z. Z.: Kokia čia dar, atsiprašant, vadyba? Tai griovimas. Kaip universitetas kils, jei išdraskoma tai, kas iki šiol gerai veikė? Kils universitetas tik tada, kai tarnaus mokslui, savo šaliai ir Tautai, o ne kažin kieno ambicijoms ir neatsakingiems, sunkiai suvokiamiems užmojams. Tokie reformatoriai žiūri vienadienės naudos. Jiems nerūpi, kas bus po kelių dešimtmečių. O man rūpi ateitis, o ne artimoji jo būklė. Dėl to aš jiems kartais užlipu ant nuospaudos. Dabartinėje situacijoje tik tą ir tegaliu. Nesuprantu, kodėl dabar tam niekas rimtai nepasipriešina?

J. K.: Galbūt lituanistikoje nebeliko tokio masto asmenybių, kokių buvo Jūsų kartoje.

Z. Z.: Iš tiesų gaila, kad Amžinybėn jau išėjo tokie mano kolegos kaip Aleksas Girdenis, dialektologijos specialistas, kartu su kuriuo kadaise paskelbėme naują lietuvių kalbos tarmių klasifikaciją, ar mano bičiulis Vytautas Mažiulis, didžiausias prūsų kalbos specialistas. Jie to neleistų. Darėme viską, kas įmanoma, kad išsaugotume lituanistiką net gūdžiausiu sovietmečiu. Deja, mano senųjų bičiulių nebėra, o ir man nedaug beliko.

J. K.: Kaip paaiškintumėte paradoksą, kad lituanistika, mūsų laikais, kaip atrodo, stumiama į užribį, augo tais laikais, kai ją slėgė sovietmečio suvaržymai?

Z. Z.: Lituanistika mums buvo tarsi Tautos dvasios apraiška. Studijuoti lietuvių kalbą, jos tarmes, istoriją, baltų kalbotyrą mums buvo tarsi paties Dievo įsakyta. Nuo septintojo dešimtmečio pabaigos

Vilniaus universitetas pradėtas vadinti pasauliniu lituanistikos ir baltistikos centru. Pradėjome leisti žurnalą „Baltistica“, netrukus turėjome jau ne vieną mokslų daktarą (dab. habilituotą daktarą - red. past.), pasirodė virtinė reikšmingų lituanistikos mokslo darbų. Taip kūrėme lituanistikos židinį Vilniaus universitete. Praleidau prie jo visą gyvenimą.

J. K.: Galbūt lituanistikos institucinis atstovavimas neberekalingas, nes mūsų dienomis lietuvių kalbai nebeliko jokių rimtų grėsmių?

Z. Z.: Grėsmės niekur nedingo. Imkime svetimų asmenvardžių rašybą. Tas įstatymas turi būti priimamas labai apdairiai, kitaip valstybė turės bėdų. Na, gerai, kažkas gauna naują asmens dokumentą - su pirmajame lape originaliai įrašyta pavarde, su visomis lenkiškomis raidėmis. Tada tą rašybą reikia įvesti į visas sutartis, visas bankų sąskaitas, visokios rūšies kvitus ir kt. Nes kitaip ateina žmogus į banką, ir niekas jam nieko neduoda, nes pavardė užrašyta ne taip. Visa tai padaryti - milžiniškos išlaidos. Dėl to įstatymą reikia taip suformuluoti, kad visas tas išlaidas, susijusias su naujai įrašyta tapatybe, žmogus dengtų iš savos kišenės, o ne iš valstybės, t. y. mūsų visų. Tad jeigu tai neišvengiama, tada bent turi būti aiškiai pasakoma: nori keisti pavardės rašybą - teks pačiam mokėti visas su tuo susijusias išlaidas.

J. K.: Prezidentė savo metinėje kalboje itin daug kritikos pažėrė švietimo reformatoams, supeikė jų neįgalumą. Ar pelnytai?

Z. Z.: Jau anksčiau esu sakęs, kad reformuojant švietimą ne išviršines jo formas reikia kaitalioti, bet žiūrėti turinio. Ugdyti Tėvynės meilę ir

patriotizmą, neniekinti tokių sąvokų kaip tautiškumas ir lietuviybė. Tėvynės meilės ir patriotizmo diegimas yra reikalinga kaip oras.

Nereikia žavėtis tokiais neva moderniomis pažiūromis kaip tvirtinimas, esą šiandieniniame pasaulyje tautinės valstybės modelis jau yra pasenęs, kad tautos sąvoką reikia sutapatinti su pilietinės visuomenės sąvoka ar panašiai. Mums dažnai trūksta tvirto tautinio stuburo. Valdžios vyrai turėtų atsisakyti nuolatinio dairymosi baikštaus zuikio žvilgsniu į kaimynus, atsi-kratyti baiminimosi, ką šie pasakys. Gana žemintis. Reikia neniekinti lietuvių kultūros, o Vakaraais reikia sekti apdairiai ir kritiškai. Iš Vakarų imkime tik tai, kas mums naudinga, nepasiduokime trumpalaikėms madoms. Mados ateina ir praeina, o pamatiniai dalykai lieka amžini. Kas nors šią akimirką gali atrodyti ultra madinga, o po keliolikos metų mada pasikeis ir dėl to gali būti net sarmata. Tai, kas tikrai svarbu, liks svarbu visada. Auginkime Tėvynę mylinčią jaunąją kartą ir prieš nieką nesizeminkime.

J. K.: Atrodo, niekas valstybėje jau nežino, kaip tai pasiekti.

Z. Z.: Pradėkime nuo konkrečių dalykų. Pirmiausia reikia sustabdyti lietuvių kalbos ir lituanistikos griovimą. Ne naikinti lituanistines katedras Vilniaus universitete, ne jungti su kažkuo į dirbtinius darinius, o priešingai - stiprinti, saugoti ir puoselėti. Kaip minėjau, lituanistikos prioritetas yra šalies įstatymuose, o įstatymus reikia vykdyti. Kokia nauda iš įstatymo, jei gyvenime jis nevykdomas? Atrodo, reikia konkretesnių, aiškiau apibrėžtų teisinių priemonių lituanistikos prioritetui įgyvendinti. Kitaip tai liks tik tušti žodžiai.

Galbūt mano pažiūros mūsų dienu „moderniems“ žmonėms pasirodys

pasenusios, bet aš jų nekeisiu. Mano pažiūros susiklostė dar prieš karą ir karo metu Ukmergės Antano Smetonos gimnazijoje. Per savo gyvenimą mačiau daug valdžių, bet pažiūrų niekada nekeičiau. Toks jau esu, toks ir mirsiu.

J. K.: Profesoriau, ar nėra keista, kad šiandien, užuot žengę į priekį, turime įtikinėti dėl savaime suprantamų dalykų, kad iš naujo mokytumės vertybių?

Z. Z.: Prieš keliolika metų rašiau, kad į ateitį žiūriu optimistiškai, kad lituanistikos židinys, prie kurio teko išbūti visą gyvenimą, niekada neužges. Bet dabartinės naujienos iš Vilniaus universiteto nedžiuginą. Tada rašydamas tuos žodžius nelaukiau, kad vos po keliolikos metų lituanistikai Vilniaus universitete iškils ta grėsmė. Tai kažkoks farsas. Juk mūsų laikai atnešė tiek daug gero. Vien techninės galimybės ko vertos. Jei dabar būčiau jaunas mokslininkas, išnaudočiau moksliniame darbe visas tas puikias technines galimybes, kurių tada nė nesapnavome. Gal tuo tik mano gyvenimas ir skirtųsi, jei reikėtų jį nugyventi ir vėl. Bet pagrindinis principas išliktų nepajudinamas: mokslas turi tarnauti gyvenimui ir savajai Tautai.

Per savo ilgą gyvenimą esu matęs ir šilto, ir šalto. Dabar mano gyvenimo kelias jau artėja prie saulėlydžio, aš tai žinau ir jūs tai žinote. Man skaudu matyti tas tragikomiškai neatsakingas iniciatyvas, apie kurias kalbėjome. To negalima leisti. Turime būti tvirti ir išmintingi.

Parengta pagal savaitraštį „Respublika“

Perspausdinta iš www.respublika.lt

4 20 metų – šitiek laiko gyvuoja Punsco parapija. Tai keliolikos kartų istorija. Ji nuodugnai nagrinėta „Aušros“ žurnalo puslapiuose, „Terra Jatwezenorum“ metraštyje, leidiniuose „Dzieje osadnictwa w parafii Puńsk“, „Prieškarinis Punkskas“, „Kunigas Simonas Norkus“, albume „Punsco parapija 1597–2007“ ir kt. Informacijos yra ir lenkiškose publikacijose, internete. Žinios kartoja-si, nes sunku rasti ką nors ypatinga. Žinome tai, kas užrašyta šaltiniuose, o jie jau seniai išnagrinėti.

Išsiaiškinkim, kas yra parapija (lot. *parochia, paroecia*). Parapija – tai pagrindinis Katalikų Bažnyčios organizacinis vienetas, visų pirma – tam tikra tikinčiųjų bendruomenė. Parapijos vadovas yra klebonas, kuriam talkina vikarai (gali dar jiems padėti kapelionai, rezidentai). Parapijos gyvavimo centras – parapinė bažnyčia.

Lenkijoje parapijų kūrimasis įsismagino plintant krikščionybei kaimų teritorijose. Ypač tada, kai jų reikšmė ir užduotys buvo susistemintos 1215 m. Laterano IV susirinkime. Viduramžių Lenkijoje į parapijų sudėtį įeidavo keli arba keliolika kaimų. Jos buvo siejamos su žemės valdomis – žemių savininkai, dažniausiai pasauliečiai, būdavo bažnyčių globėjai, o tai teikdavo jiems teisę rinktis parapijos kleboną (lot. *plebanus*). Parapijų tikintieji privalėjo sumokėti į parapijos išdą tam tikrus mokesčius. Parapijose kūrėsi tikinčiųjų organizacijos, užsiimančios labdara, malda, atgailavimu, turto valdymu. Viduramžiais parapijos atliko įvairias funkcijas, pvz., turtingesnės – kūrė parapines mokyklas, ligonines (špitoles). Manoma, kad XIII a. pradžioje Lenkijos teritorijoje buvo apie 1000 parapijų. Po kelių šimtų metų jų suskaičiuota jau apie 6000. Šiandien tokių organizacinių vienetų yra 10 162 (!).

Taigi parapijų kūrimo klestėjimo laikotarpiu buvo įkurta ir Punsco parapija. Šimtmečiams bėgant keitėsi santvarkos, valstybių teritorijos,

Punsko parapijai 420 metų

BOŽENA BOBINIENĖ

administraciniai vienetai, valdžios, pastatai, parapijos sudėtis, kunigai, veikla ir kt. Nepakitusios išliko tik vertybės: katalikų tikėjimas, lietuvių tradicija ir Punkskas – kaip teritorija, parapijos centras.

Punsko parapija įsteigta XVI a. pabaigoje. Žemvaldys, chorunžis Stanislovas Zalivskis – Lazdijų, Merkinės ir Seivų girininkijų girininkas – nusprendė savo lėšomis Punske pastatyti medinę bažnyčią. Jam pritarė ir dievobaimingas Lenkijos karalius bei Lietuvos kunigaikštis Zigmantas Vaza. Tam tikslui 1597 m. Punkskui skyrė žemės, po šešis grašius kiekvienai „dūšiai“ ir karališkųjų girių medienos. Karalius 1600 m. dar kartą naujai parapijai skyrė žemės, teisę žvejoti ir 50 lenkiškų auksinių zlotų, išmokamų Kalėdoms iš Mockavos dvaro.

1606 m. Zigmantas Vaza patvirtino ankstesnį dovanojimą ir pridėjo Studenos kaimą, pievas, vadinamas Vygra, prie Šešupės bei įpareigojo dvarą mokėti 50 lenkiškų auksinių zlotų už dvaro pavaldinius.

Kad tuomet Punksko parapijoje jau gyveno lietuviai, bylojo karaliaus Zigmanto Vazos pasirašytuose dovanojimo dokumentuose įrašyta jo sąlyga, kad parapijos klebonas mokėtų lietuvių kalbą. 1612 m. karalius sudarė dar vieną dokumentą, kuriame užrašė parapijai Buiviškių kaimą vargonininkui išlaikyti. Po trečiojo Lenkijos padalijimo, 1795 m., Prūsų valdžia visas žemes atėmė, palikdama parapijai tik 250 prentų (apie 375 ha).

Pirmoji bažnyčia, kurią pastatė chorunžis Stanislovas Zalivskis, sudegė XVIII a. vidury. 1776 m. Punksko klebonas Jonas Chlopickis pastatė naują medinę šventovę, kuri tarnavo

parapijiečiams 112 metų. 1868 m. ji sudegė kartu su klebonija ir visais kitais Punksko parapijos pastatais. Tuo metu Punksko parapijos klebonas buvo kun. Juozas Šumavičius. Dėl silpnos sveikatos jis atsisakė parapiją administruoti. Šios užduoties ėmėsi kun. Kazimieras Jonkaitis, parapijiečių lėšomis pastatęs didelę akmeninę gotikos stiliaus bažnyčią, kuri stovi iki šių dienų. Šio klebono pastangomis buvo pastatyta dar ir medinė klebonija, vikariatas bei kiti reikalingi parapijos pastatai.

Tuo metu Punksko parapijoje buvo 12 000 parapijiečių. Kun. Kazimieras Jonkaitis nesulaukė bažnyčios statybos užbaigimo. Mirė 1881 metais. Jo pradėtus darbus perėmė kun. Simonas Norkus, kuris po šešerių metų, 1887-aisiais, į Punkską pakvietė Seinų vyskupą Petrą Povilą Viežbovskį, kad konsekruotų naują šventovę.

1899 m. kun. Simonas Norkus dėl silpnos sveikatos atsisakė vadovauti parapijai. Jo vietą užėmė kun. Motiejus Simonaitis, Suvalkų dekanato dekanas. Šio klebono laikais buvo pastatyta bažnyčia Beceiluose ir ten 1908 m. įkurta nauja parapija. Tokiu būdu dalis Punksko parapijos gyventojų lenkų atsisveikino su Punksku ir pateko į Beceilų parapiją. Po tokio padalijimo Punksko parapija tapo lietuviška.

Kun. Motiejui Simonaičiui mirus, 1922 metais į Punkską klebonauti atėjo kun. Juozas Švedas.

Po I pasaulinio karo dalį Punksko parapijos atskyrė Lenkijos ir Lietuvos siena. 1932 m. tarp lietuvių ir lenkų parapijiečių kilo ginčas dėl pamaldų. Dėl jo kun. J. Švedas atsisakė klebonavimo ir išvyko į Lietuvą. Suskaldytą

Valdo Žilionio nuotr.

2015 m. Žolinės

parapiją perėmė kun. Vaclovas Budrevičius, kuris po ketverių metų persikėlė į Smalėnus, o jo vietą 1936 metais užėmė kun. Antanas Žievys.

1939 metais prasidėjo II pasaulinis karas. 1941 m. birželio mėn. sudegė parapijos klebonija ir kiti pastatai. Kun. Antanas Žievys išgyveno karą ir netrukus atstatė parapijos pastatus. Šiam klebonui staiga mirus, 1950–1956 m. parapijai pradėjo vadovauti kun. Kazimieras Ramanauskas. Po jo į Punkską atėjo kun. Stanislovas Kaminskis (Stanisław Kamiński), kuris nemokėjo lietuvių kalbos. Parapijoje kilo protestai, klebono boikotavimas ir nepaklusnumas jam. Po metų kun. Kaminskis klebonavimo atsisakė, o jo vietą užėmė kun. Antanas Šuminskas.

1959 m. bažnyčioje buvo įvesta elektra, suremontuoti vargonai, pritaikyti elektrai. Perdengti skarda bažnyčios ir kapinių koplyčios stogai, atnaujinti seni liturginiai rūbai, parūpinta naujų.

Klebonas Šuminskas mirė 1967 m. Jo pareigas perėmė kun. Ignas Dzermeika, kuris Punksko parapijoje tarnavo iki 1993 metų. Šiam kunigui klebonaujant parapija pagarsėjo Žolinių atlydais, derlinių vainikais. Buvo pradėta statyti nauja bažnyčia

Vidugiriuose. Dėl su šia statyba susijusių nesusipratimų prelatas Dzermeika išėjo į pensiją. Jo pareigas perėmė kun. Jonas Jurgis Macekas (Jan Jerzy Macek). 2000 m. klebonu tapo kun. Česlovas Baganas, kuris klebonauja iki šių dienų.

Parapijos istorijoje buvo ryškesnių įvykių, asmenybių, tačiau tai nereikia, kad visa kita, kad kasdienybė neturėjo reikšmės. Kiekviena parapijiečių, bažnyčios tarnų, chorų, kunigų veikla (teigiama ar netgi neigiama) buvo kuo nors ypatinga ir turėjo įtakos tam, kad parapija vis dar gyvuoja kaip žmonių bendruomenė bei Katalikų Bažnyčios organizacinis vienetas. Kelis šimtus metų Punksko krašto žmonės eina į tą pačią vietą melstis, krikštija vaikus, tuokiasi, priima Pirmosios šv. Komunijos ir Sutvirtinimo sakramentus, išlydi savo artimuosius į paskutinę kelionę... Mūsų visuomenė deklaruoja esanti krikščioniška. Kas yra krikščionis? Tai žmogus, kuris savo tikėjimą išreiškia Kristaus sekimu. Sekti Kristų padeda mums Evangelija, iš kurios sužinome, kad Jo pagrindinis įsakymas – tikėti Jį ir mylėti viens kitą taip, kaip Jis mums

liepia ir moko. Tikėjimas turėtų būti aktyvus ir reikštis per meilę. Tai nėra vien deklaracija: esu katalikas. Tai darbai, kuriuos atliekame visą savo gyvenimą, tai asmeninis žmogaus ir Dievo santykis. Beje, darbai, atlikti tik savo naudai – tuštybės apraiška. Mūsų tikėjimą stiprina ir gilina bendruomeniškumas – sugebėjimas vienas kitam padėti, remti, užjausti. Nieks negauna gyvybės pats per save, jį visada yra perteikiama kieno kito – priklausome nuo savo tėvų, protėvių, nuo visuomenės ir nuo visų tų, kuriuos sutinkame savo kelyje. Taip yra ir su tikėjimu – jis atsiranda konkrečiomis, nenumatomomis ir audringomis aplinkybėmis.

Taigi grįžtant prie parapijos gyvavimo prasmės – ji yra reikalinga tam, kad joje mokytumės tikėjimo vertybių. Krikščioniškajai bendruomenei priklauso žmonės, kurie perteikia tikėjimą kitoms kartoms, viens kitą remia, guodžia sunkių išbandymų metu, padeda augti asmeniniam žmogaus tikėjimui. Kokia bus tikėjimo kokybė mūsų bažnyčioje, parapijoje – priklauso nuo mūsų pačių.

Daugelis didžiuojamės Punksko bažnyčia – ji pati puikiausia miestelio puošmena. Tačiau tai ne tik pastatas, tvirtovė ar muziejus. Joje gyvena Kristus, Dievas. Mes, kaip krikščionys katalikai, neturėtume būti vien bažnyčios „vartotojai“, į ją einantys tik tam tikrais momentais: Santuokos, Krikšto, kitų sakramentų ar švenčių metu. Parapijos užduotis – būti viltim ir palankia bendruomene tiems, kas siekia tikėjimo, gyvenimo prasmės, ramybės, amžinybės. Jei šito nėra – parapija praranda savo prasmę, tampa paprastu valstybiniu administracijos vienetu.

Šaltiniai:

1. Punksko klebono prelato Igno Dzermeikos parapijos aprašymas „Amžinoji šventosios vergystės knyga“
2. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia>
3. <http://www.katolik.pl>

RASOS, KUPOLINĖS, JONINĖS

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Tai vis ta pati šventė, tik skirtingai vadinama.

Jos pagrindas – gamtos apsuptis, kur slėpinių lobynas. Ši šventė nukelia mus į gamtos pasaulį, į stebuklingą vasaros trumpiausių naktų laikotarpį, kai širdis kažkur šaukia, kažkur veda, kažko ieško. Net ugnis ir vanduo suartėja. Vainikuota ugnelė kaip jaunamartė glaudžiasi prie sraunaus, nerimsančio, sukuriuojančio vandenėlio, pasiduoda nešama, ant rankų supuojama. Tą naktį, vienintelę stebuklingą naktį – dėl naujos gyvybės, naujo augalo, kuris negimtų ir neišgyventų nei be vandens, nei be ugnies (šviesos, šilumos). Mes tik tos nakties dalyviai,

Vidos Baranauskaitės nuotr.

liudininkai visa apimančiose gamtos jungtuvėse. Vieni – svečiai, šokantys, trypiantys iki aušros, kiti – giesmininkai, iš širdies giedantys giesmę Aukščiausiajam – dangui – šviesai...

Tų giedančiųjų ir trypiančiųjų

šiemet Seivio ežero pakrantėje susirinko nemažas būrys. Daugiausia buvo jaunimo, atvykusio iš įvairių Lietuvos kraštų ir jos etninių žemių. Į viena susiliejo keli jaunų stovyklautojų būriai: Punksko Kovo 11-osios licėjaus etnostovyklos „Ištakų beieškant“ dalyviai, atvykę iš Pelėsos mokyklos, Karaliaučiaus srities lietuviškai besimokantis jaunimas, jauni žmonės iš Marjampolės, Vilkaviškio, Sangrūdės ir kitų vietų. Visą savaitę stovyklavo folkloro ansamblis „Kaukutis“ iš Kauno. Kelioms dienoms atvyko ir didelis būrys Karaliaučiaus jaunimo, kurio pagrindą sudarė Karaliaučiaus srities Pilkalnio vaikų ir jaunimo lietuvių folkloro ansamblis „Malūnėlis“. Į šventę atskubėjo ir Kauno folkloro klubas „Liktuzė“ bei Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos kolektyvai „Gimtinė“ ir „Saulalės“.

Šventė vingiavo įprastu ratu.

Vidos Baranauskaitės nuotr.

Vidos Baranauskaitės nuotr.

Kupoliauta žymiai anksčiau, dar prieš prasidedant šventei, nes reikėjo susirasti žydinčias pievas, prisiskinti kupolių vainikams ir turėti puokštelę būrimui pas žolininkes. Šventės pradžioje nuaidėjus ragų garsams ir sveikinimo žodžiams, kuriuos tarė Baltų kultūros ir mokslo paramos fondo pirmininkas Sigitas Šamborskis bei Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos pirmininkė Aldona Vaicekauskienė, visi ėjo pro šventinius vartus ir tik nusiprausę bei nusišluostę lininiu rankšluosčiu, apėję tris ratus aplink vartus ir susiradę porą, suėjo prie kupolės. „Kupole rože, kupolyte“ – vinguriavo rateliai keliomis eilėmis ir kryptimis.

Vidos Baranauskaitės nuotr.

Vėliau visi nužygiavo prie ąžuolo, prie medžio, kurį lietuviai visada gerbė ir garbino.

Šventės kulminacija – pasibuvimas prie aukuro. Tai iškilminga susikaupimo valandėlė, pilna papročių, dainų, poezijos. Į ją sudėti mūsų lūkesčiai, viltys, troškimai, linkėjimai vieni kitiems ir sau, savo bendruomenei, Lietuvai. Ugnis nuskaistina, keičia mūsų mintis, kelia jas ir švarina sielos buveinę – širdį, kad skleistume šviesą ir šilumą. Pabuvus prie aukuro ugnelės ir išsakius savo linkėjimus, visiems pasidaro šilčiau ir gera širdyje. Tai vienas (bet ne vienintelis) padėkos ir darnos siekimo būdų. Prasmingus žodžius prie aukuro yra sukūrusi Rasma Buzienė:

*Prie aukuro ateikime švaria širdim,
Palikę pykčius, nerimą, skausmus.
Ugnis tesusilieja su manim.
Šviesa į širdį – Dievas į namus.
Pagerbsiu protėvius, neskaudinsiu tėvų,
Jų kapelius nuo draskymo apginsiu.
Be reikalo nekirsiu miško, ąžuolų,
O vietoj nukirstų – naujus sodinsiu.
Žmogaus kad nenuskriausčiau niekad,
O mano rankos jo krauju nesusiteptų.
Jokių tikėjimų nedrįsčiau niekinti,
Geri darbai – kasdieniais taptų.
Mylėkime ne tik gražius, gerus, savus,
Padėt ir vargšams, ir ligotiems galim.
Kaip saulė – vienodai šildo mus visus,
Nesirenka, ar turčius, ar bedalis.
Prie aukuro ateikime švaria širdim
Ir tyliai pasimelskim už visus.
Malda tesusilieja su manim,
Šviesa į širdį – Dievas į namus.
Ačiū, kad jus visus turiu.*

Nuo aukuro ugnelės uždegtą deglus artėjome prie rugių lauko, kur laukė Žemyna su duonos kepalu. Simboliškai ją įteikus šventės

Vidos Baranauskaitės nuotr.

grėsmes, įgyja galimybę atverti kelius į žinojimą. Tai dvasinių pastangų, o ne atsitiktinumo teikiamas žinojimas, atveriantis kelią į ateitį. Jeigu kam užtenka jėgų šokti ir dainuoti, gali sulaukti ryto ir tekančios saulės.

Ne visi nori keliauti apeiginį gamtos ratą. Kai kam gera tik gamtoje pabūti ir pasidžiaugti ugnies fiesta. Tą naktį atvykusieji į Šilainę gali surasti tinkamą šventės motyvą.

Straipsnyje naudotasi Lietuvos žygeivių sąjungos Panevėžio skyriaus laikraščio „Atbalsis“ straipsniu, skirtu Rasos šventės 50-mečiui paminėti.

šeimininkui, ansambliciai dainavo apie sunkiausią metų darbą – rugiapjūtę. Nusilenkus rugiui – jau ir saulė prie laidos. O kaipgi ją be dainų palydėsi?.. Saulės reikšmė šioje šventėje ypatinga. Tai laikas, kai saulės tekėjimo ir laidos kryptys horizonte tarsi sustingsta. Kai saulė stovi danguje – žmogus turi nedirbti, vien švęsti. Seniau ir Rasos šventė buvo švenčiama ne vieną dieną, o mažiausiai savaitę. Šio laikotarpio dainose saulė minima labai dažnai. Ji apibūdinama pačiais gražiausiais žodžiais: „Saulala saulala, saulala riduolėla“. Šie žodžiai daug kartų kartojami kaip šviesos simbolis, sureikšminant priešpriešą tarp žiemos ir vasaros.

Palydėjus saulę jau laikas ir laužą uždegti, Jonus pasveikinti bei vainikėlius ežere plukdyti. Degantys ant karčių iškelti ratai, su daugybe ugnelių plaukiantys vainikai Seivio ežere, degančios pamėklės, didžiulis laužas, – visa tai sukuria ypatingą vakaro šventės nuotaiką. Burtininkės dar pasiruošusios išburti laimę iš surinktų kupolių. Belieka tik susikaupti ir išdrįsti paieškoti paparčio žiedo. Rasos šventės paparčio žiedas siejamas su žiniomis ir šviesa. Ne veltui iki šiol

apie išmin-tingą žmogų sakome – šviesus žmogus. Siekiant surasti paparčio žiedą, reikia sulaukus vidurnakčio apsiibrėžti ratą šermukšnio lazda, kad nebūtų jokios grėsmės. Žmogus, patraukęs į gamtą vidurnaktį, patenka į ypatingo j a u t r u m o būseną. Tokią akimirką ne tik išorinio pasaulio garsai atrodo stiprūs, bet ir savos širdies plakimas. Jeigu žmogus sugeba praeiti pro visas

Vidos Baranauskaitės nuotr.

Kelionė į Pščelniką

LORETA UZDILAITĖ, GABIJA BATVINSKAITĖ

Kiekvienų metų liepos viduryje Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žuvimo vietoje, Solдино miške, vyksta jų žūties metinių minėjimas. Jau tapo tradicija, kad šiame minėjime kasmet dalyvauja ir Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos II klasių mokiniai.

Šiomet į išvyką išsiruošėme jau penktadienio vakarą. Po ilgos kelionės šeštadienio ankstyvą rytą pasiekėme turistinę vietovę, esančią Volino saloje – Międzyzdroje. Čia pasivaikščiujome Lenkijos scenos ir ekrano žvaigždžių alėja, pasigėrėjome puikiais vaizdais, pabraidėme jūroje, vėliau lankėme Vaško figūrų muziejų, kuriame eksponuojamos vaškinės įvairių žymių žmonių ir pasakų personažų figūros. Po to išvykome į Ščeciną. Čia mus pasitiko ir ekskursijos metu lydėjo istorijos mokytojas M. Žurekas (M. Żurek) ir p. V. Narkievičius (W. Narkiewicz). Ščecine aplankėme apžvalgos terasą Wały

Chrobrego, Pajurio kunigaikščių pilį, Šv. Jokūbo katedrą, kurioje Aušros Vartų Dievo Motinos koplyčioje įrengta S. Dariaus ir S. Girėno atminimo lenta. Pasikėlę liftu į katedros bokštą galėjome pasigrožėti puikiais miesto vaizdais.

Liepos 16 d. minėjimas prasidėjo mišiomis Ščecino Šv. Jokūbo katedroje. Po jų skubėjome į Pščelniką – lakūnų žuvimo vietą. Tai ypatinga vieta, priverčianti susikaupti ir pagalvoti. Šv. mišios už žuvusius lakūnus buvo atnašaujamos lietuvių ir lenkų kalbomis. Mūsų draugė Edita skaitė psalmes ir kitus Biblijos fragmentus. Po mišių minute

tylos pagerbėme lakūnų atminimą, padėjome prie paminklo gėlių, padainavome keletą dainų. Po programos aplankėme Dariaus ir Girėno muziejų netoli jų žūties vietos. Mislibužo burmistras P. Sobolevskis (P. Sobolewski) pakvietė mus vaisių ir apdovanojo atminimo dovanėlėmis. LR ambasadorius Lenkijoje Šarūnas Adomavičius padėkojo už dalyvavimą minėjime ir įteikė dovanų. Vakarpupini gerų išpūdžių patraukėme namo. Dėkojame visiems, kurie šią įdomią išvyką padėjo suorganizuoti, kurie mus saugojo ir mumis rūpinosi.

Pščelnike, Dariaus ir Girėno žūties vietoje, esančio paminklo ir klėtelės priežiūrą remia Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. 84-ųjų skrydžio per Atlantą metinių minėjimą rėmė Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Partizanų parke pagerbti Lietuvos laisvės kovotojai

„AUŠROS“ INF.

Artėjant trečiosioms monsinjoro Alfonso Svarinsko (1925–2014) mirties metinėms liepos 15 d. Ukmergės miesto Dukstynos kapinėse buvo pagerbtas jo atminimas, ant kapo padėta gėlių, sugiedota „Tautiška giesmė“.

Po iškilnių Ukmergės r. Vidiškių sen. Kadrenų kaime pulkininko monsinjoro Alfonso Svarinsko įkurtame Didžiosios Kovos apygardos partizanų parke vyko Lietuvos laisvės kovotojų atminimo šventė. Pirmiausiai atidengtas ir pašventintas Štuthofo kalinio kunigo Alfonso Lipniūno atminimo kryžius.

Alfonsas Lipniūnas (1905.III.12 Talkonių k., Pumpėnų vls., Panevėžio aps. – 1945.III.28 Lenkijoje) kunigas visuomenininkas. Nuo 1942 dėstė sociologiją ir pastoralinę teologiją Vilniaus kunigų seminarijoje, šalia to, ėjo Vilniaus univ. kapeliono pareigas.

Lipniūnas drąsiai ir viešai gynė katalikiškuosius principus, nepaisydamas protokolų, tardymų, baudų. Vėliau tuo pačiu principumu jis gynė lietuvių abiejų okupacijų metais Vilniuje, kur jis buvo Šv. Jono bažnyčios ir Aušros Vartų pamokslininkas. Į jo pamokslus lietuviai rinkdavosi iš viso Vilniaus, dažnai net tie, kurie pačiai katalikybei buvo indiferentiški, šalia to, Lipniūnas Vilniuje organizavo Šalpa (1941 įsteigė Laisvės Fondą) ir atgavino slaptą katalikų moksleivių ir studentų veiklą. 1943.III.17 vokiečių areštuotas su vilniečių inteligentų

grupe ir išvežtas į Stuthofo koncentracijos stovyklą. Evakuacijos metu susirgęs dėmėtąja šiltine ir plaučių uždegimu, mirė ir buvo palaidotas Pucko kapinėse Lenkijoje.

Lipniūnas buvo reta socialinė asmenybė, kuri vaiko sielos tyrumą siejo su kovos vyro drąsa, mažą ūgį su dvasios didybe, žmogišką švelnumą bei jautrumą su besąlyginiu principingumu. Ryškiausias jo bruožas – kitiems pasišventimas ir darbas be atvangos. Domėjosi įvairiomis gyvenimo sritimis, tačiau savo patirtį daugiausia panaudojo asmeninei – žodinei ir organizacinei veiklai. (Iš S. Vanagaitės–Petersonienės knygos „Kunigas Alfonsas Lipniūnas“)

Šv. Mišias už partizanus ir Lietuvos kariuomenę aukojo vyskupas Jonas Kauneckas bei arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Po šv. Mišių

matėme Ukmergės kultūros centro parengtą poetinę kompoziciją „Neišsiųsti laišakai“.

Lietuvos laisvės kovotojų šventėje dalyvavo Lietuvos valdžios, Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio, Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos, Lietuvos sąjūdžio atstovai, ateitininkai, šauliai, vietos gyventojai.

Monsinjurui Svarinskui esant gyvam Laisvės kovotojų šventes organizuodavo jis pats. Lietuvos nepriklausomybės pradžioje susirinkdavo galybė žmonių – didžiulė aikštė būdavo pilnutėlė. Ir nors šįsyk žmonių susirinko nemažai, tačiau tokio pobūdžio patriotinius renginius reikėtų labiau populiarinti tarp jaunesnės kartos, nes tai yra mūsų tautos garbingos praeities atmintis, kurią verta perduoti.

Irenos Grasperavičiūtės nuotr.

Seneliai mokė: „Vaikeli, pamaži...“

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Gera būti tarp žmonių. Žmogui reikalingas kitas žmogus. Vientovė nėra tokia smagi, kaip gali atrodyti pavargusiam nuo dienos rūpesčių. O kas tie rūpesčiai? Tai mūsų pačių susigalvoti darbai, kuriuos diena iš dienos atliekame, ir nežinome, kada sustoti. O kada sustoti, kai gyvenimas toks trumpas? Skubame ne dėl savęs. Dėl kitų.

Atsikeliame ryte. Greitai bėgame į virtuvę. Turime vos valandą iki išvažiavimo į darbą. Reikia paruošti šeimai pusryčius, suplauti vakarykščius indus, susitvarkyti, pasipuošti, nuvežti vaikus į mokyklą (nes šiems nesinori eiti pėstute), nepavėluoti į darbą. Darbe kaip darbe. Viršininkas iš visų pusių spaudžia dėl ne laiku atliekamų darbų. Po darbo išsprogusiomis akimis tenka įgyvendinti dar kelis dalykus. Pakeliui į namus būtinai turime nueitį į parduotuvę, nes namuose „nėra ko valgyt“, paimti vaikus iš mokyklos (nes pradėjo lyti, o šie neturi skėčio). Namuose reikia išvirti pietus, gražiai kiekvienam pakišti lėkštę po nosim, po pietų suplaut indus ir sugalvot patiekalą vakarienei. Eidami miegoti galvoje ant geltonų lapelių klijuojame kitos dienos planus. Ir taip diena iš dienos.

Tokia yra mūsų kasdienybė, kuri tęsiasi visą gyvenimą iki gilios senatvės. Senatvėje žmogus atsipeikėjęs klausia: kur dingio mano gyvenimas? Kur tie visi mano žydyntys pavasariai? Kada mano vaikai užaugo? Nespėjau su jais pabendrauti, pasikalbėti. Kur mano sniego gniūžtės, kurios pralinksmindavo labiausiai surūgusį kaimyną? Kur visa tai?

Visa tai buvo čia pat. Šalia. Po kojomis, virš galvos, prieš akis, kurios užtemusios dėl nuolatinio skubėjimo

nespėjo gyventi. Žinome kiekvienas, kad gyvenimą reikia branginti, džiaugtis juo, gerbti kiekvieną minutę, praleistą su šeima, draugais, bendražygiais. O kas iš to žinojimo, jeigu jis yra tartum užskleistuose žiedlapiuose rymantis branduoliukas ir neturi kada pražydėti? Mes patys atsakingi už jo priežiūrą – laiku palaistymą ir meilų paglostymą.

Ar atsimenate savo vaikystę? Atrodė, kad jos dienos neturi pabaigos. Rytas būdavo toks gražus! Pramerki akis ir gulėdamas šiltam patale galvoji apie ką tik nutrauktą sapną, bandai analizuoti pamatytų vaizdų ir ženklų reikšmę, giliai įkvėpęs oro imi ir atsidūsti. Norėtusi dar kartą pabūti tame pačiame sapne, bet žinai, kad diena aušta. Tėviškės kieme yra ką veikti. Pasisveikinti su katinais, išbučiuoti jų snukučius, pasilabinti su nuolat besišypsančiu Brisiumi, paragauti jau prinokusių vyšnių, paerzinti žolėje besirausiantį vabalą, pasisupti ant seno medžio šakos ir bandyti išvelgti aštrius saulės spindulius danguje. Vaikystėje matėme visą pasaulį. Mokėjome juo gėrėtis. Niekur neskubėjome. Su mumis lėtai gyveno seneliai, kurie mokėjo mūsų akimis stebėti pasaulį. Jie gyveno kitokiais laikais – neturtingais, vargingais, sunkiais, kartais alkanais, tačiau jie mokėjo pamaži skubėti.

Ar atsimenate, kaip senoliai pasakodavo apie savo pavargusias dienas? Kalbėdavo, kad visus lauko darbus tekdavo savo išdžiūvusiomis rankomis atlikti.

Reikėjo pasiruošti šaltam metų laikui – užtikrinti maisto ir gyvuliams, ir šeimai. Pertekliaus nebuvo, bet to jiems nereikėjo. Pakako tiek, kiek davė gamta. Tarp darbų spėdavo išsimaudyti šiltam ežero vandenyje, pasikalbėti vieną kitą minutę su kaimynu, vakare arba savaitgalį pasimatyti su artimaisiais. Susėdusi šeima į vežimą pamaži važiuodavo pas brolienę, gyvenančią kitame parapijos gale. Važiuodavo pabūti kelias valandėles tarp žmonių, o ne taip, kaip šiandien mes – nulekiam ugnies pasiskolinti. Vienur ramiai susėdę po žydinčiomis obelėmis kalbėdavosi apie viską, kas per savaitę buvo susikaupę širdyje, kitur skambėjo dainos, o žemė drebėjo nuo kojų, trypančių armonikos ritmu. „*Oi tai buvo, oi tai buvo...*“ – lig šiol skamba seniai žinoma lietuvių daina. Žinia, kad tai, kas buvo, niekada negrįš ir nepasikartos. Gal

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

neriekia ties praėjusiu sustoti, tačiau iš praėjusio galima pasimokyti.

Šiandien žiūrint į nežinia ko gėnamą žmogų, nustojama stebėtis inteligentiškos asmenybės trapumu – silpna psichikos būkle, per anksti pasenusiu veidu ir ne laiku užaugusia kupra. Sako, skubėk gyventi. Pamišome, kaip skaityti tarp eilučių. Pasimėtėme jose. Viskas per mūsų skubėjimą.

O kad taip pabandžius dieną pradėti kitaip? Išaušus rytui, pamaži pramerktume akis. Pasiraivytume, atsistoję prieš aušrą. Dieną pradėtume žymiai anksčiau, kad nereikėtų niekur skubėti. Tyliai pabučiavę vaikus į kaktą, pažadintume juos su meile. Kartu pasigamintume pusryčius, išmokytume mažuosius sutepti sumuštinį ir ramiu pamojaviu išlydėtume į mokyklą.

Pamilkime savo darbą. Juk teks visą gyvenimą dirbti. Be darbo nebus duonos. O kiekvienam norisi, kad ji būtų kuo skanesnė, kuo saldesnė. Bet dažniausiai jos skonis burnoje prarūgsta. Viskas per tą nelemtą skubėjimą, nervus, nepasitenkinimą kiekviena mažiausia smulkmena. Na ir kas, kad kieme liko nenupjauta žolė, idealiai neišravėtas daržas arba nenušluotas vėjo papučiamas šiaudelis, na ir kas, kad svečiams užklupus nepavyko laiku išplauti grindų, na ir kas, na ir kas, NA IR KAS? Dėl svetimų akių, išorinės išvaizdos ir materialinių vertybių esame pasiryžę padaryti viską, galime atiduoti kiekvieną laisvą minutę, o savo šeimos santykių puoselėjimui, savo dvasios stiprinimui ir turinigiems pokalbiams su savo gyvenimo bičiuliais nesugebame pristoti. Ar nebūtų geriau vakarus leisti kartu, o ne užsidarius vieniems virtuvėje, kitiems prie kompiuterio, tretiems blizginant kiemą, kad būtų gražesnis nei kaimyno? Pagalvokime, ar ne mums būtų sveikiau pasitikti naktį su švარიom mintim, kuriose sudegintume visus kitos dienos planų lapelius? Neverta skubėti. Seneliai mus mokė gyventi lėtai, ramiai ir be skubėjimo pasitikti kiekvieną dovanojamą rytą.

Bibliotekose trūksta naujų knygų

Negalintys įpirkti mėgstamų skaitinių turi išeitį – gali skolintis juos iš bibliotekų. Tačiau situacija Lietuvos bibliotekose liūdnoka – populiareesnės knygos neretai reikia laukti šešias savaites ar net ilgiau. Jų prieinamumą mažina ne tik didelės kainos, bet ir skurdus valstybės finansavimas bibliotekoms. Ekonominio nuosmukio laikotarpiu bibliotekų fondų atnaujinimo finansavimas yra net 35–40 % mažesnis nei 2008 m. Tad nemažai knygų bibliotekose yra nusidėvėjusios, o naujausių leidinių trūksta – regionuose norimos knygos bibliotekų lankytojai eilėje kartais turi laukti ne vieną mėnesį.

Per 2008–2015 m. sumažėjo bibliotekų ir jų filialų skaičius, drauge sumažindamas ir registruotų vartotojų skaičių. Ir nors galima pasidžiaugti, kad apsilankymų bibliotekose dažnumas auga, mažėjantis vidutinis vartotojui išduodamų dokumentų skaičius signalizuoja poreikį didinti dokumentų fondo patrauklumą tradicinių paslaugų vartotojui.

Kas lemia didelę knygų kainą?

Lyginant su kitomis šalimis, aki vaizdu – Lietuvoje knygų kainos iš tiesų nėra mažos. Vidutinė knygos iš populiariausiųjų penketuko kaina Lenkijoje yra mažesnė net trečdaliu ir tik 20 % didesnė nei Olandijoje, kur gyventojų pajamos 5–6 kartus didesnės nei Lietuvoje.

Viena iš priežasčių, kodėl knygų kainos Lietuvoje didelės, yra maži tiražai, o būtent nuo tiražo dydžio ir priklauso knygos savikaina. Paruošti knygą, nupirkti autorines teises kainuoja tiek pat, kiek didžiulėje rinkoje. Tad kuo didesnis knygos tiražas, tuo mažesnė jos savikaina, tuo didesnės galimybės pasiūlyti leidinį už

mažesnę kainą.

Deja, dėl rinkos dydžio Lietuvoje vidutinis knygos tiražas mažas, todėl knygos savikaina santykinai didelė. Padidinti tiražą ir sumažinti knygos gamybos sąnaudas nelabai yra galimybių, nes rinka yra geografiškai apribota dėl kalbos. Kita vertus, Lietuvos knygų rinkoje vyrauja koncentruota mažmeninė prekyba ir vertikali tiekimo grandinės integracija, todėl nepriklausomas leidėjas turi mažai svertų daryti įtaką galutinei kainai.

Naudojasi nelegaliai

Didelės knygų kainos ir knygų trūkumas bibliotekose atveria kelius nelegalaus turinio prieinamumui. Lietuva apskritai patenka tarp pirmaujančiųjų pasaulyje pagal piratavimo paplitimą. Naudotis nelegaliai išplatintu turiniu lietuvius skatina paprastesnis jo pasiekiamumas, galimybė sutaupyti pinigų ir nebaudžiamumas.

Taip iš dalies patenkama į užburtą ratą – didelės knygos kainos ir mažas bibliotekų finansavimas skatina piratavimą. Nelegaliai pasiekiamas turinys savaime dar labiau menkina knygų pardavimus, todėl leidėjai atitinkamai mažina išleidžiamų knygų tiražus. Mažesni tiražai didina knygų savikainą, todėl išauga ir galutinė jų kaina pirkėjui.

Šelpia leidėjai

Pagal dar 2002–aisiais Vyriausybės priimtą nutarimą bibliotekų fondams komplektuoti turėjo būti skirta: 2009 m. – 10190 tūkst. litų, 2010 m. – 10870 tūkst. litų, 2011 m. – 11550 tūkst. litų, 2012 m. – 12230 tūkst. litų, 2013 m. – 13110 tūkst. litų. Tačiau 2008 m. bibliotekų knygų fondų finansavimas sumažėjo ir knygų fondas bibliotekose atitinkamai susitraukė.

Iš Punsko savivaldybės vaikų darželio gyvenimo

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Gegužės 26 d. mūsų darželyje vyko vaikų ir jų tėvelių ilgai laukta šventė. Labai gausiai susirinkusieji darželio koridoriuje nekantriai laukė vaikučių pasirodymo. Visų darželio grupių vaikai su savo auklėtojomis paruošė tėveliams trumpą programėlę, kurią sudarė spektaklis, dainos, eilėraščiai ir šokiai. Vyresnieji darželinukai parodė spektakliuką pagal lietuvių liaudies pasaką „Vištytė ir gaidelis“, jaunesnieji deklamavo eilėraščius, šoko ir dainavo. Po programėlės vaikai tėveliams įteikė pačių padarytas dovanėles ir pakvietė į darželio kiemą pasivašinti.

Vaikai tėvams – didžiausias turtas, brangesnis už viską. Tai patys mieliausi, nuostabiausi gyvenimo spinduliukai.

Visi maloniai pabendravę išsiskirstė namo geros nuotaikos. Nors diena buvo lietinga, šventės dalyviai maloniai praleido laiką artimųjų būry.

Silvijos Gasperavičūtės nuotr.

Bendri renginiai suartina, vaikai mokosi džiaugtis buvimu kartu, ugdomas socialinis jausmas.

Birželio 1 d. darželyje vyko taip pat svarbi ir visų mažylių laukiama

šventė „Mano spalvotas pasaulis“. Joje dalyvavo ir mūsų draugai: Seinių „Žiburio“ darželinukai, Vidugirių mokyklos darželinio amžiaus vaikučiai, Marijampolės vaikų lopšelių-darželių „Rūta“ bei „Pasaka“ auklėtiniai. Pirmieji pasirodė svečiai.

Jie atvežė daug gražių dainelių. Vėliau 5–6 metų darželinukai parodė spektaklį „Vištytė ir gaidelis“. Surengta įdomi vaikų darbų paroda, kuri pagyvino darželio koridorių.

Po gražios programėlės žaidėme judriuosius žaidimus ir išėjome į lauką, kur mūsų laukė staigmenos: didelė spalvota čiuožynė, pilis, burbulai, baseinas su sviedinukais, balionai, veidelių dažymas ir cukraus vata. Kol žaidėme ir dūkome, darželio šeiminkės prikepė visiems skanių dešrelių. Papietavę vaišinomės

Silvijos Gasperavičūtės nuotr.

Jurgio Stankevičiaus nuotr.

„Dainorėlis“

ledais ir saldumynais.

Visiems, kas prisidėjo prie minėtų pavasario švenčių, tariame labai aciū.

Birželio 4 d. Punsko lietuvių kultūros namuose vyko XV solistų ir duetų lietuviškos dainos konkursas „Dainorėlis“. Jame dalyvavo ir mūsų darželio atstovai – duetai. Keturmetės Sonata Zimnickaitė ir Vanesa Gontar padainavo dainelę „Visiems mažiems ir dideliems“ (paruošė mokyt. Asta Grigutytė), o Simona Ivoškaitė ir Matas Kupčinskas – „Katins juods“ (paruošė mokyt. Vida Jolanta Stankevičienė). Vyresnės mergaitės Milda Aleksaitė ir Amelija Zdanytė atliko dainą „Trys nykštukai“ (paruošė Irena Staskevičiūtė). Dainą „Tau, mamytė“ padainavo Emilija Aleksaitė ir Sara Žilinskaitė (paruošė Alicija Nevulienė).

Visi vaikučiai scenoje stengėsi nugalėti baimę ir gražiai padainuoti. Pasitarusi komisija darželinukų kategorijoje nusprendė

antrąją vietą skirti Simonos Ivoškaitės ir Mato Kupčinsko duetui. Visi vaikai buvo apdovanoti dovanėlėmis ir saldumynais.

Birželio 9 dieną Suvalkuose vyko jau XV regioninė darželinukų šokių grupių apžvalga liaudies šokio kategorijoje. Šiame renginyje mūsų darželis dalyvauja kasmet. Mus pakvietė Suvalkų 5-asis vaikų darželis, kuris šią šventę organizuoja jau daug metų. Šokių festivalyje Punsko vaikų darželiui atstovavo keturmečiai. Jie pašoko liaudies šokį „Aš pasėjau liną“.

Šokti vaikus išmokė mokytoja Vida Jolanta Stankevičienė.

Šventės pradžioje visus susirinkusius pasveikino renginio organizatorė – Suvalkų 5-ojo darželio direktorė Danuta Boravska (Danuta Borawska). Ji džiaugėsi, kad pavyko jau penkioliktus metus suruošti tokią gražią šventę. Apžvalga vis susilaukia didelio susidomėjimo. Šiais metais scenoje pasirodė devynios grupės.

Renginys buvo labai vykęs, gražiai pasirodė visi šokėjai. Juos pristatinėjo mažieji šventės vedėjai – liaudiškai pasipuošę mergaitė ir berniukas.

Už dalyvavimą organizatoriai visas šokių grupes apdovanojo diplomais ir saldumynais, nuo pat pirmojo renginio vadinamais „kalorijų bombomis“. Mat vaikams po tokio intensyvaus šokimo scenoje reikia papildyti kalorijas, – įteikdama dovanas sakė renginio organizatorė.

Mes labai džiaugiamės ir mielai dalyvaujame ten, kur mus kviečia ir mūsų laukia. Darželinukai turėjo progą arčiau pažinti lenkų tautos regioninius šokius bei rūbus. Vaikučiams labai patiko ši šventė ir ypač skanūs saldumynai. Darželinukai grįžę įspūdžiais dalijosi su draugais.

Žinoma, jog šokis – tai viena seniausių žmogaus kultūrinės veiklos formų. Jis suburia visuomenę fiziškai ir emociškai. Šokio tradicija gyva visame pasaulyje. Kadangi jis yra ir meninės veiklos išraiška, ugdo vaiko meninius gebėjimus, estetines pažiūras, plėtoja emocinį ir mąstymo procesus. Taigi šokių apskritai galima laikyti sveikatos, kūno grožio, jėgos, grakštumo šaltiniu, ugdančiu dvasingumą, dorovingumą ir estetinį skonį. Šokis – tai ne tik kultūrinė veikla, bet ir integracija su bendraamžiais, kuri labai svarbi vaiko ugdymui.

Šokių šventė Suvalkuose

©nėtės Dzemonaitės nuotr.

Knygnešio Povilo Matulevičiaus anūkė

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Balandžio 27 d. mirė knygnešio Povilo Matulevičiaus anūkė Janina Burdulytė. Ji išsaugojusi savo senelio gimtinę Kreivėnų kaime.

Janina Burdulytė – kukli moteris, vadinta Janute, Kreivėnų kaime gyveno nuo gimimo iki mirties. Ji gimė 1944 m. birželio 16 d. Turėjo brolių Antaną ir jaunesnę seserį Marytę. Tėvai tai Boleslovas Burdulis ir Agnietė Matulevičiūtė. Agnietės tėvai – Povilas Matulevičius ir Adukauskaitė iš Paliūnų.

– Kap ji gimė, rodės tokia mažukė. Paprašė jos tėvas mūs tėvo už krikštą tėvį. Jau turėj vyresnį broliuką, o broliukas mažas mirė anksčiau. Marytė jiems gimė jau po karo. Mes, Dapkevičių šeimyna, tadų gyvenom tuščuose Sakavičių namuose, ba in savo namus Žagaruose negalėjom, tynajus vokiečio šeimyna gyveno, – pasakoja Ona Dapkevičiūtė-Tumelienė.

Krikštijo Janinos vardu – tuomet labai populiariu, nes be Danutės, Onutės, Janutės neapsieita nei vienuose namuose. Liudijo Kazys Dapkevičius (su šeima laikinai gyvenęs Sakavičių namuose).

– Su kaimynų vaikais priganį gyvulius subėgdavom jos pažūrėc, – tęsia Ona Tumelienė. – O tokia mažukė. Pasupam karklinėj, išskobtoj medzinėn geldukėn ir vė bėgam in laukus pas gyvulius. Pamenu šitų gerai. Kap pro Kreivėnus bėgo vokiečių frontas, tai mūs ir Burdulių šeimynos buvom pasislėpį Sakavičių kluoni ar tai tvarti, ba buvo storom molinėm sienom. Paskui užėjo rusų karuomenė ir labai šaudėsi. No Punsko kalnelių vokiečiai šaudė, mėtė granatas – cik švilpė apie namus ir cik sproginėjo. Rusų

kareiviai liepė mumiem bėgc už fronto linijos...

Janutė gražiai išlaikė tėviškę. Ten užėjus rodos, kad laikas sustojęs vietoje. Jos senelio – girnakalio, akmenskaldžio Povilo Matulevičiaus, vadinto Poviliuku, kieme guli apaugusios samanomis darbų liekanos – nebaigtos dailinti girnapusės, kryžių dalys. Rodos, Poviliukas ką tik išėjęs ir palikęs girnapuses bei įvairias akmenines detales... Samanos ir žolių šaknys tarsi apsaugoję jas nuo laiko tėkmės. Sodybos medinė trobelė šiek tiek sulinkusi, tarytum senutė su naščiais ant pečių ėjusi ir sukniubusi. Nuo seno ta pati trobelė, jos viduje ta pati krosnis... Sode užaugo medžiai, kurie privertė vaismedžius stiebtis saulės link ir sumažino jų vaisingumą. Medis Janutei buvo šventas dalykas, ji nenorėjo jų be reikalo kirsti, tik šakų pasirinkdavo kūrenimui. Nereikalavo elektros, telefono, kitų patogumų. Gyveno tarytum atsiskyrėlės gyvenimą, tolokai nuo miestelio, ant kalvos, apaugusios medžiais. Iš tolo nesimatė, kad čia gražus kiemelis ir trobelė, kluonelis ir tvartelis su ožkomis, vištomis, antimis. Viskas senoviška. Tarsi muziejus.

Petronė Valinčiūtė-Sakavičienė (gimusi 1931 m.; iš Valinčių kaimo) apie kaimynę pasakoja:

– Vadzinom Janiute. Labai darbinykė buvo. Gyveno su ovim jaunesniu broliu Antanu. Kap jų sesė Marytė ištekėjo in Taurusiškes, tai Janiutė ėmėsi ūkinykauc. Mano vyras Petras Sakavičius padėjo jai nupirkt arklius, išaudė jis iš kanapių siūlo arkliam pakinktus – šlejas, vadeles. Tadų buvo madoj kinkyc in suaustus, o Petras an medžinių rėmų kap juostas gerai

audė. Daug kam nuaudė, tai ir jai. Išmoko jis ausc iš kitų nusižūrėjis.

Vargšė Janiutė sunkiai dzyrbo: ir arė, ir akėjo. Savo žamės nedaug turėjo, tai per darbymecį ėjo pas dzidesnius ūkinykus mačyc prieg daržų, runkelių kapliavimo, griebė javus, paskui atmesdzinėjo nuo pjaunamos, kap arkliais kirto, prie bulvių kasi-mo ėj, in kašus ir kapliais visi tadų da kasėm. Turėjo Paliūnuose ir Ramonuose giminių, nu alia su kaimynais an kasdzienos... Paskui jai irgi mačino, kam ji padėdavo, o ir grošį dasidzyrbo.

Aš, Petronė, tai 1962 m. vasarin atėjau in Kreivėnus in marcas pas Sakavičius. O mano vyras Petras gimė 1937 m. Jį mažukų tėvai Sakavičiai išsivežė in Lietuvų 1941 m. O grįžo iš Lietuvos in Kreivėnus, kap Petras turėjo 9 metus – 1946 metais. Mes žanijomės 1962 m. vasarin, tai pame-nu, kap neužilgo mirė Janiutės mama – pavasarin, o po pumeco, in rudenį, numirė Janiutės mamos sesuoju Onutė. Ji neištekejus buvo, sykiu dagyveno. Tai Janiutė už mani virš 10 metų jaunesnė.

In procesijas inėjo pakalbyta Degucų Juozo sasarės Marytės, katrij paskui išėjo in Amerikų. Tai šita Degucų Onutė jų, Janiutį, da mažukį paėmė berc kvietkucų procesijoje. Kreivėnuose beveik kaiminystėj Degucai gyveno. Janiutį nuog mažumės pracino tvarkyngos procesijos ir berc kvietkucus. Išmokino ir rankioc, ir dzovyc, kad tamsioj vietoj spalvos nenublunka nuog saulės. Ir tep inprato, kad paaugus Janiutė paskiau padedzinėj tai Marytei Degucų sustacyc mergaites ir berc procesioj kvietkucus. Kap in Amerikų ruošėsi

Į Giluišgirio Barsukalnį Janutė atėjo po keliasdešimties metų. Stebėjosi, kaip pasikeitė giria - užaugo ąžuolai, kuriuos pati padėjo sodinti. Pasakojo apie čia stovėjusią kopyltėlę. Su Punsco vikaru kun. M. Talučiu. 2015 m.

(Degučų Juozo sesuo) Marytė, tai perdavė Janiutei šitų dalykų.

Mes savo vaikų neturėjom, tai brolio mergaitė Marytė Valinčų iš Valinčų kaimo, iš mano gimtinės, labai mylėj pas mus pabūc. Tai jų, tų mergaitį, Janiutė priskalbino in procesijų. Tai, būdavo, nusveda ir parveda vė in mus. Labai toj mergaitė mylėj berc ir mylėj Janiutį kap mokytojkų. Ba po Velykų tai kasdien ėjo procesija ir per Devinčinį va tokiu čėsu, tai aj procesija apie Punsco bažnyčų, ir tos mergaitės vis bėrė kvietkucus prieš kunigo neštų Švencausį Sakramentų (po baldachimu) procesioj. Mergaitės irgi rinkos kvietkucus, dzovino. Kašukai du pinci iš žilvico būdavo klebonioj. Audeklinian maišuki acinėšį kvietkucų supila in kašukų. Pasmainydamos po dzvi nešė kašukų, o kitos bėrė vė po dzvi eiluki. Vienos nuslankia, rankutėse kap maldukei sudėjį delnukus paima župsnukų kvietkucų, nuslankia prieš nešamų Eucharistijų ir pralaidza kitas dzvi, o pacos vė aina prieg kašuko. Apie 10 ir daugiau vis mergaitių ėj berc.

Iki Punsco bažnyčos kap ciesiai takucu pro Malijonius – Janiutė turėj 1 km, bet daugiausia pėsca. O kokius

sugebėj ilgus nupync ir vainikus pynė padabinimu altoro ir altorukų... Visi jų gerbė labiausia, kad mokėjo sustacyc procesijų ir ciek acidavus bažnyčiai buvo. Ir mažom mergaitėm buvo kap gerausia mama.

Kunigas Marius Talutis laidotuvių gedulingose pamaldose gražiai pasisakė apie neeilinę asmenybę – kuklią, nepaprastai švelnią Janutę. Būtina paminėti, kad įžvelgė jos dvasinį grožį, įvertino išsaugotą senelio palikimą, tarsi net laiko tėkmės nepaliestą. Kunigo pasiūlymas įrengti Janutės tėviškėje jos senelio – knygnešio Povilo Matulevičiaus muziejų su autentiškais statiniais, darbo įrankiais, išlikusiais nebaigtais darbais, sodeliu vertas dėmesio.

Kun. Marius Talutis ir kiti žmonės liudija, kad Janutė be galo mylėjo bažnyčią. Ji mokėjo pagerbti kitą. Sulaukė senatvėje pagalbos iš Punsco miestelio gyventojos Teresės Uzdilaitės ir kitų. T. Uzdilaitė sako:

– Janutei rūpėjo ypač Bažnyčia ir jos senelio atminimas. Rūpėjo ir tai, kad būtų išsaugota tėviškės sodyba. Neleido niekam perkelti senelio paliktų tašytų akmenų, nedavė kirsti ir jo sodintų medžių. Jaunystėje buvo

išmokusi gerai gaminti, kuniagai kvietė ją šeimininke, būtų apsigyvenusi patogiai Punske, bet ji atsisakė.

O visą gyvenimą vis tiek paaukojo Bažnyčiai. Pati nuo ankstyvos vaikystės iki paau-glystės – sunku nustatyti, kiek metų – bėrė gėles, dalyvavo procesijose per atlaidus, per Velykas, Dievo Kūno šventėje ir kitose. Punsco bažnyčia jai buvo antrieji namai. Pati gėlių daug užsiaugindavo, rinko, džiovino (ir darželio, ir lauko gėlių). Daugiausia prie klebono Igno Dzermeikos puošė Punsco bažnyčią. Gėlių sekmadieniais atnešdavo glėbiais. Apgailestauju, kad šiemet niekas nepasodino jos

jurginų, per žiemą išlaikytų pakrosny. Būtume vėl josios žiedais grožėjėsi, jie būtų Janutę priminę.

Kiek išgalėdama rėmė, formavo procesijas, ruošė vaikus Pirmajai komunijai – talkino kunigams. Mokė mergaites berti gėlytes, kurių pintinėlėse niekada nepritrūkdavo. Pratino ir gėles rinkti. Pamokė pinti rūtų vainikėlius. Kiekviena dalyvaudama procesioje turėjo ant galvos rūtų vainikėlį. O kokius ilgus vainikus nupindavo bažnyčiai papuošti... Išmokė ir kitas pinti.

Gyveno be jokių patogumų. Nebuvo reiklė nei sau, nei kitiems. Nesikreipdavo į valsčių pagalbos, paramos. Nors tokia buvo jai siūloma – atsisakydavo. Nenorėjo niekada gydytojo pagalbos. Net sunkiai keldamasi pati pasitvarkydavo. Nenorėjo medikamentų vartoti, vien žolelėm ar kukliu maistu tenkinosi. Vandeni nešėsi ilgus metus iš netoliese tekančio upelio. Atradusi šaltinį – vertino. Sakydavo: „Šitas vanduo in Sainus ir toliau teka“. Ilgus metus sėmė iš kaimynų šulinio, kol gretimo kaimo žmonės neprašomi iškasė jai šulinį. Privežė taip pat iš miško šakų, parūpino malkų vienai kitai

žiemai. Romas Tumelis paskaldydavo malkos, parveždavo. Jis su Česlovu Topolskiu ir šulinį iškasė. Tai džiau-gėsi Janutė, turėdama vandens kieme. Turtų nesukrovė, pagal Dievo įsaky-mus rėmė Bažnyčią.

Viena iš Janutės kaimynių pritaria:

– Už viską labiau Burdulių Janutė mylėjo bažnyčią. Puošė ją prieš se-kmadienį. Glėbyje vis nešė gražias puokštes. Labiausiai džiaugėsi dar močiutės augintų gėlių sėklomis, ša-knimis ir savo darželyje užauginto-mis gėlėmis.

Visų pirma ji ruošė mergaites pro-cesijai: vienas rikiavo ir pratino pa-garbiai nešti rožančių, kitas (baltom suknutėm ir su rūtų vainikėliais ant galvų) mokė tvarkingai berti gėles. Mokė ir rūtų vainikėlius nusipinti. O spalvotų gėlių tai pati parinkda-vo ir pridžiovindavo ant aukšto, kad neprarastų natūralumo. Vaikystėje ilgus metus pati bėrė gėles, o paskui jaunystėje mokė kitas. Ir vėliau kaip sesė vienuolė su dideliu atsidavimu Dievui ir Bažnyčiai tarnavo. Rikiavo procesijas per atlaidus ir mokė mer-gaites gražiai berti gėlytes.

Janutė turėjo brolių Antaną, kuris drauge gyveno ir mirė prieš 15 metų. Su 6 metais jaunesne sese Maryte Pečiuliene (gimusia 1950-03-15) jos ilgai nesiskyrė. Tik mirtis seses išskyrė. Marytė mirė prieš porą metų. Dar anksčiau Anapilin išėjo Marytės vy-ras Kazimieras Pečiulis.

Kita kaimynė porina:

– Janutė Burdulytė, knygnešio Povilo Matulevičiaus anūkė, neište-kėjusi buvo ir palikuonių nepaliko. Gyveno su broliu Antanu, kuris šeimos irgi nesukūrė. Jos sesuo Marytė Burdulytė išėjo į marčias – ištekJėjo už Kazimiero Pečiulio. Ji iki mirties gyveno Taurusiškėje. Susilaukė dvie-jų vaikų: Vito ir Danutės. Danutė iš-tekJėjo už Bubelių Stasio Karanecko. Jų vaikai Artūras, Jokūbas ir Ievutė lanko lietuvių „Žiburio“ mokyklą.

Tai paskutiniai palikuonys mūsų krašto knygnešio Povilo

Matulevičiaus. Lai knygnešio Po-viliuko atminimas neišblėsta mūsų mažoje visuomenėje.

Povilui Matulevičiui atminti Krei-vėnuose pastatytas paminklas. Jame įrašyta knygnešio gimimo data – 1840 m., o internetinėje biografijoje pateikti 1846 m. Povilas Matulevi-čius miręs 1929 m. Akte pažymėta, kad tuomet turėjęs 78 m. Taigi išeitų, kad knygnešys gimęs 1851 m.

Juozas Vaznelis teigia: „Mirimo akte įrašyta, kad Povilas Matulevičius mirė 78 metų. Baltramiejaus ir Rožės (Sakalaukaitės) Matulevičių sūnus miręs 1929-01-06 Kreivėnuose. Išei-tų, kad jis gimė 1851 m. (nepateikta, kur gimė).“

Tai vienas pirmųjų knygnešių mūsų krašte. Pirmiausia laikė, slėpė, o paskui ir platino knygas, nešė jas iš Tilžės. Akmenkaldzio amatas buvo gera priedanga nešti lietuviškai spau-dai. Daugiausia knygas dalijo Punsko miestelyje ir aplinkiniuose kaimuose. Keletą kartų jį persekioję žandarai, tačiau pavykę pabėgti. Kartą paniro ežere ir ilgai stovėjo tarp nendrių. Šitai dar gyva būdama pasakojo ir jo anūkė Janutė.

Povilas Matulevičius gimė Paliūnų kaime. Vedęs persikėlė į Kreivėnus. Pragyventi iš kelių margų ūkio buvo sunku, todėl ėmėsi nelengvo ama-to – akmenkalystės. Tašė akmenis ir padarė girnas beveik kiekvienai sody-bai. Visur reikėjo sumalti rugių grū-dus duonai, rečiau kviečių pyragui.

Punsko parapijos kapinėms nutašė dvi akmenines šešiabriaunes piramides. 1891 m. nutašyti jo rankomis ir aukšti akmeniniai Punsko Švč. M. Marijos Dangun Ėmimo bažnyčios laiptai. Joje iki šiol tebestovi ir akmeniniai indai šventintam vandeniui.

Knygnešys būdamas pėsčiomis ke- liaudavo į Tilžę ir iš ten parsinešdavo draudžiamos literatūros. Akmentašys Matulevičius keliaudavo po kaimus nešiodamas spaudą ir žandarams įta-rimų nesukeldavo, bet nelegaliai ker-tant valstybinę sieną, ne kartą sienos

apsaugą jį vijosi. Vieno žygio metu du bendrakeleiviai buvo nušauti. Povilui Matulevičiui arešto pavyko išvengti iki pat Spaudos draudimo įstatymo panaikinimo. Mirė 1929 m., per Tris karalius, Kreivėnuose.

Pažengus Kreivėnų keliuku, Vens-lauskų darželyje yra drąsių žmonių sudėtingu laikmečiu pastatytas jo garbei paminklas su įrašu: Liaudies švietėjui Povilui Matulevičiui (1840–1929). Dėkingi tautiečiai. 1956. Kreivėnai. „Sūduva“.

Spaudos draudimo laikais knygne-šiai laikyti pačiais pavojingiausiais kontrabandininkais, nes jie kėlė grės-mę Rusijai. Caro valdžia po 1863 m. sukilimo uždraudė lietuvišką spau-dą. Praėjo net 40 metų, kol spaudos draudimas buvo atšauktas. Vyskupui M. Valančiui vadovaujant knygnešių kova už lietuvišką spaudą buvo lai-mėta. Rusinimas dalį dvasininkijos ir inteligentijos pastūmėjo sulenkėjimo link, bet paprasti kaimo žmonės išlaikė lietuviškumą. S. Šalkauskio žodžiais tariant, „spaudos draudimo kova lietuvių tautos istorijoje užima reikšmingą vietą, akivaizdžiai pa-demonstravo dorinės jėgos pergalę prieš brutalią prievartą“. S. Žilinskas straipsnyje „Kodėl užmiršti knygne-šiai ir savanoriai“ („Lietuvos aidas“, 2007 m.) rašoma: „Lietuva visais laikais buvo didvyrių žemė. Dėl jos laisvės ir nepriklausomybės paaukojo savo gyvybę ne vienas karys, parti-zanas, tremtinys. Už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę vieni iš pirmųjų kovojo – knygnešiai, kurie savo gy-venimą paskyrė tautos žadimui, lie-tuvybės gaivinimui. Jie kaip šaukliai stojo į kovą su milžiniška carine Ru-sija.“ Apie didvyrius knygnešius pa-rašyti romanai: A. Molio „Knygnešio tragedija“, Juozo Kundroto „Sakmė apie knygnešį“ ir kt.

*Nuoširdžiai dėkoju visiems
už pateiktas žinias.*

Iškeliavo pas Viešpatį Žagarių maldininkė Emilija Vektorienė

JANINA MACUKONIENĖ

Per Jonines, visą mėnesį jau nepajėgusi pakilti iš lovos, iškeliavo Anapilin 93 metų senolė Emilija Vilkelytė-Vektorienė. Ji išliko visų ją pažinojusiųjų atmintyje kaip nuoširdžiai besimeldžianti, sąžininga, kukli, kitiems gero žodžio negailinti ir su visais gražiai sugyvenanti moteris. Buvo gera kaimynė, niekada nevengė visuomeninių pareigų, kurias skirdavo veikli Žagarių kaimo bendruomenė, bet visų pirma buvo gera žmona, mama, anyta, močiutė, tikra namų židinio kurstytoja, sauganti, kad jame visada būtų taika ir ramybė ir kad visiems būtų gera.

Į Emilijos gyvenimą ribojančias datas likimas įrašė kai kurias svarbias šventes: Vasario 16-oji (1924 m.) tai jos gimimo diena, o visos augmenijos suvešėjimo ir Šv. Jono diena – mirties

data. Joninės jai buvo svarbios ir todėl, kad miręs lygiai prieš 5 metus vyras buvo Jonas, vyriausiasis sūnus, miręs kūdikystėje, taip pat buvo pakrikštytas šiuo vardu, be to, Jonas – jauniausias Emilijos brolis (buvęs valsčiaus sekretorius, dabar Seinų vyrų kvarteto dainininkas).

Emilija šį pasaulį išvydo Kazimiero ir Veronikos (Petrauskaitės) Vilkelių šeimoje Kalviškių kaime. Šio kaimo didžioji dalis 1920 m. buvo priskirta Lietuvai, o šiapus sienos likusios kelios sodybos prijungtos prie Dusnyčios. Taigi administraciniu požiūriu, galima sakyti, ji gimusi Dusnyčioje, nors iki šiol Kalviškiai laikomi lyg atskiru kaimu ir net kunigai kalėdojimą Kalviškiuose užsako atskirai bei čia apsilanko kitą dieną (jungiami du maži kaimai – Krasnagrūda ir Kalviškiai). Vilkeliai išaugino 5 vaikus. Emilijos broliai tai Kazimieras, Jurgis ir minėtas Jonas, o sesuo – Julija Savukienė. Kadangi šeima buvo nemaža, o žemės vidutiniškai (apie 16 ha), Emilijai jaunystėje teko ne tik dirbti visus žemės ūkio darbus namuose, bet ir uždarbiauti Krasnagrūdės dvare. Tuomet daug aplinkinių kaimų gyventojų dirbdavo dvare prie javapjūtės, šienapjūtės ir kitų svarbių darbų. Emilija pasakodavo, kaip griėbdavo rugius, broliams

kertant dvaro laukuose. Karo metus Vilkeliai praleido savuose namuose, esančiuose pačiame pasieny. Netoliese ėjo frontas, išgyveno pavojus, matė karo baisumus, tačiau išvengė blaškomų repatriantų likimo.

1948 m. Emilija Vilkelytė susitukė su Jonu Vektoriumi iš netolimo Žagarių kaimo. Jauna šeima apsigyveno Vektorių daržuose, esančiuose pačiame senojo sodžiaus centre, kur senoje sodybvietėje (ten gyveno Vektoriai prieš išsikeliant į kolonijas XX a. pradžioje) turbūt patys

Sūnaus Algirdo Pirmoji komunija. Algirdas su tėvais ir broliu Vytautu

Iš šeimos albumo

Emilija Vektorienė

Iš šeimos albumo

Anūko Roberto Pirmoji komunija

Iš šeimos albumo

pasistatė trobelę ir ūkinį pastatą. Čia gimė Vilkeliams Jonukas, kuris mirė pagyvenęs vos keletą mėnesių, Anelė, Kastulė ir 1954 m. Algirdas. Jam dar esant mažam Vektoriai statėsi naują sodybą netoli kairiojo Galadusio kranto, ten nusipirkę daugiau žemės. 1957 m. jauniausias sūnus Vytautas gimė jau naujoje medinėje troboje, kitoje Žagarių linijoje. Vyresniojo sūnaus Algirdo vestuvės su Emilija Svetlauskaite 1978 m. vyko vėl naujoje, jau mūrinėje, troboje, moderniai pastatytoje su centriniu šildymu. Kokia darbšti turėjo būti motina, auginanti vaikus, dirbanti ūkio darbus be šiuolaikinės technikos ir besirūpinanti nuolatiniomis statybomis, persikraustymais. Abu tėvai buvo sumanūs, sutariantys ir tikrai darbštūs, sugebėję be didelių išteklių gražiai sutvarkyti namus, ūkį ir aprūpinti vaikus.

Vyresnės dukros, baigusios Krasnagrūdės pagrindinę mokyklą, jaunos ištėkėjo: Anelė už ūkininko Tado Pajausko į Pavluskos kaimą, Kastulė už Tomo Kondzielevskio iš Alnų, su

kuriuo išvyko į Rytprūsius ir dirbo kaip žemės ūkio darbininkai (dabar jau pensininkai). Algirdą tėvai pasiryžo išmoksinti. Buvo pradėjęs lankyti Punsko lietuvišką licėjų, tačiau dėl didelių nuotolių ir sunkių sąlygų vidurinę mokyklą Algirdas baigė Seinuose, paskui studijavo Socialinių mokslų akademijoje Varšuvoje, studijas baigęs magistro laipsniu ilgus metus dirbo LLD sekretoriumi, Lietuvos konsulato darbuotoju, šiuo metu pensininkas, Šv. Kazimiero draugijos pirmininkas. Vieni iš nedaugelio Seinuose Algirdas su žmona

leido visus tris savo vaikus į Punsko licėjų, o vėliau jie baigė studijas Lietuvoje ir sukūrė lietuviškas šeimas. Jauniausias Emilijos ir Jono Vektorių sūnus Vytautas baigė Seinuose Žemės ūkio technikumą ir į namus parvedė lenkų tautybės marčią Elžbietą Jakimavičiūtę iš Kšive (Krzywe). Jų trejetas vaikų nelankė lietuviškų klasių, tačiau, tarp kitko, močiutės pastangomis gerai kalba lietuviškai. Emilija Vektorienė sulaukė 14 anūkų ir 17 proanūkių. Dauguma anūkų baigė aukštuosius mokslus.

Sūnus Algirdas atsimenta, kaip mama stengėsi išauklėti juos dorus ir priartinti prie Dievo. Kiekvieną sekmadienį dažniausiai pėsčiomis 7 km keliaudavo su vaikais į Seinų bažnyčią (kai pradėjo veikti Žagarių bažnytelė, vaikai jau buvo suaugę), žiemą eidavo pirmoji, kad pramintų per sniegą taką. Kai Algirdas priėjo Pirmosios komunijos, mama jį vedavo į bažnyčią kiekvieną šventadienį, o kartais ir šokiadieniais, kad patarnautų per šv. Mišias kaip ministrantas. Tada

Seinuose dirbęs kunigas J. J. Macekas mokėjo paskatinti vaikus tarnauti, išmokė lotyniškai atsakinėti pamaldų metu, o Algirdas, kad surinktų daugiau punktų, savo budėjimo metu vykdavo į rytines Mišias dar prieš pamokas. Kad suspėtų vaikas po rytinių Mišių Seinuose į pamokas Krasnagrūdės mokykloje, tėvai jam nupirko dviratį. Sužinojęs apie tai mokyklos direktorius pasiūkė Vektorienę „ant kilimėlio“. Emilija mokėjo apginti tikrąsias vertybes ir dėl jų aukotis.

Kaimynė Elzė Brazinskienė buvo subūrusi šokių kolektyvą, kuris repetuodavo Vektorių troboje ar vasarą kieme. Tarp šokėjų buvo ir abi Vektorių sūnaitės. Merginos, apsirengusios tautiniais drabužiais, šoko lietuvių liaudies šokius, taip pajavirindamos tuomet ruošiamus koncertus ar švenčių programas. Emilija mokėjo daug lietuviškų dainų ir mėgo dainuoti. Ji kartu su kaimyne Elze ir jos broliu Jonu Jakubausku daug dainų įdainavo 1978 m. renkančiam tautosaką studentui (vėliau tapusiam kunigu) Arvydui Žygui. Tie įrašai (ar bent jų dalis) turbūt saugomi Tautosakos institute Vilniuje. Ji mokėjo taip pat daug šventų giesmių, kurias giedodavo bažnyčioje, o mėgdavo pagiedoti ir pati namuose. Gavėnios metu išgiedodavo visą ilgą „Karunką“.

Emilija juto ir suprato visuomenines pareigas. Pati dalyvaudavo įvairiuose visuomeniniuose darbuose, o ten, kur nepajėgė, siūsdavo vyrą ar vaikus. Daug tokių talkų buvo statant kaime gaisrinę ar atstatant Žagarių bažnytelę. Ta bažnytelė vėliau tapo mėgstamiausia Emilijos maldos vieta. Kol tik kojos nešė, o vėliau jau kitų padedama vis ateidavo į kiekvienas čia vykstančias pamaldas ir meldėsi švytinčiu veidu. Deja, maždaug prieš septynerius metus jau nustojo lankiusi šiuos maldos namus. Jėgos leido tik šiek tiek judėti po kambarį. Reikėjo pasikliauti marčios bei kitų namiškių globa. Laiminga būkite, Emilija, Dievo namuose.

PUNSKO DIENOS ŽOLINĖS 2017

RUGPJŪČIO 12 d. (šeštadienis)
19:00 – XXIV lietuvių jaunimo estradinių dainų šventė
Punsko lietuvių kultūros namuose.

RUGPJŪČIO 13 d. (sekmadienis)
DUONOS, MEDAUS IR PIENO ŠVENTĖ ŠILAINĖJE

13:30 – išvažiavimas brikelėmis iš Punsko bažnyčios aikštės į šventę;
14:00 – šventės pradžia. *Tradicinių patiekalų gamyba ir skanavimas: duonos kepimas, sūrių slėgimas, medaus kopimas, žuvų rūkymas; javų kūlimas spragilais, grūdų girkomis malimas; pasivažinėjimas brikele; konkursai;*
20:00 – „HUSARŲ“ koncertas.

RUGPJŪČIO 14 d. (pirmadienis)
19:00 – „Jotvos aidų“ (vad. A. Uzdila) koncertas „Likimo pažymėti“ Punsko LKN.

RUGPJŪČIO 15 d. (antradienis)
8:00 – šv. Mišios lietuvių kalba;
9:00 – XXXIV tautodailės mugė Punsko bažnyčios aikštėje;
9:30 – šv. Mišios lenkų kalba su iškilminga procesija;
11:00 – šv. Rožančius giedamas Punsko bažnyčios choro;
12:00 – derlinių vainikų šventinimas prie Punsko bažnyčios;
12:15 – šv. Mišios lietuvių kalba su iškilminga procesija;
14:00 – XII tarptautinis folkloro festivalis „Ausk, sesute, juostelas“ prie Punsko bažnyčios.
Koncertai prie Punsko lietuvių kultūros namų (Kovo 11-osios g. 17):
18:00 – 20:00 kapelų koncertas: „Bijotaičiai“, „Punelė“, Zyplių dvaro kapela;
20:00 – 21:00 folkloro kapelos „Ratilai“ koncertas;
21:00 – grupės „TABASCO“ koncertas;
22:30 – grupės „PIKASO“ koncertas. Po koncertų šokiai.

KITOS PRAMOGOS: visas dienas galima lankyti Jotvingių ir prūsų gyvenvietę Ožkiniuose, muziejų „Senoji klebonija“, Punsko skanseną, parodą „Punsko parapijai 420“ parapijos salėje Punске. Restoranai su lietuviškais patiekalais: „Užeiga“, „Rūta“ ir baras „Karčema“.

RENGĖJAI: Punsko savivaldybė, Punsko lietuvių kultūros namai, Lenkijos lietuvių draugija, Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija, Lenkijos lietuvių jaunimo sąjunga, Lenkijos ir Lietuvos agroturizmo ir rekreacijos draugija „Kaimynai“, Jotvingių ir prūsų bendrija, Punsko parapija
INFORMACINIAI RĖMĖJAI: Punsko „Aušros“ leidykla ir „Aušros“ redakcija, www.punskas.pl

RĖMĖJAI:

Zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Podlaskiego

Zrealizowano dzięki dotacji

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Punsko savivaldybė

Lietuvos žiniasklaida

Sąjungininkų kariai, Lietuvoje tarnaujantys NATO priešakiniam batalione, liepos 18 d. Kryžių kalne pastatė savo kryžių. Taip jie pagerbė Lietuvos tradicijas, suprasdami, kokią reikšmę ši vieta turi šaliai ir jos žmonėms. Šiuo metu Lietuvoje dislokuotoje NATO Priešakinių pajėgų kovinėje grupėje tarnauja Vokietijos, Olandijos, Belgijos, Norvegijos ir Liuksemburgo kariai. Bataliono kovinei grupei šalyje vadovauja ir jos pagrindą sudaro Vokietijos kariai. Kryžiaus kalnu vadinamame Jurgaičių (Domantų) piliakalnyje Šiaulių rajone, 12 km į šiaurę nuo Šiaulių, dabar yra apie 200 tūkst. įvairaus dydžio kryžių, atvežtų ne tik iš įvairių Lietuvos vietų, bet ir iš užsienio.

Valstybės valdoma akcinė bendrovė „Lietuvos paštas“ viešo konkurso būdu ketina parduoti Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos centrinių paštų pastatus. „Lietuvos pašto“ atstovų teigimu, Lietuvos paštas turi nemažai nekilnojamojo turto, kuris yra „nenaudojamas, nebereikalingas tiesioginei pašto veiklai arba naudojamas neefektyviai“. NT objektus, kurie esą nebenaudojami arba yra tapę pertekliniais, stengiamasi aukcionų ir viešų konkursų būdu parduoti, kitiems – ieškoma ilgalaikių nuomininkų. Teigiama, kad keičiantis klientų poreikiams ir sparčiai tobulėjant pašto operacijų procesams, dalies objektų panaudojimas tapo nebeįmanomas arba ribotas. Į valstybinės bendrovės Lietuvos pašto užmojus parduoti didžiųjų miestų centrinių paštų pastatus šių miestų valdžios reaguoja skirtingai. Sostinė – abejinga, Kaunas lauks naujų šeiminių, o uostamiestis žada šiems planams priešintis. Lietuvos

pašto sumanymas parduoti vieną žinomiausių ir gražiausių Klaipėdos pastatų – Liepų gatvėje esančius centrinius pašto rūmus su veikiančiu karilionu, išjudino vietos politikus. Artimiausiu metu Klaipėdos merija kreipsis į Vyriausybę ir prašys, jog pastatas būtų perduotas valdyti savivaldybei, nes baiminamasi, kad architektūriniam ansamblui patekus į privačias rankas, jame nebus teikiamos pašto paslaugos ir nutils savaitgaliais miestiečius džiuginančio kariliono varpų skambesys.

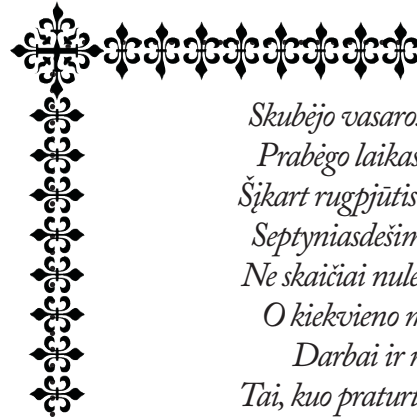
Lietuva prastai laikosi prisiimto išipareigojimo įveikti didžiulę nelygybę. Pagal pastangas mažinti atotrūkį tarp turtingiausių ir skurdžiausiai gyvenančių valstybės piliečių, esame Vakarų pasaulio uodegoje. 193 pasaulio vyriausybės prieš porą metų pažadėjo mažinti nelygybę. Tarptautinė labdarinių organizacijų konfederacija, besirūpinanti skurdo mažinimu pasaulyje, „Oxfam“ ir ne pelno siekianti Tarptautinė plėtrai skirtų finansų organizacija (DFI) pirmą kartą įvertino minėtų valstybių pastangas tirpdyti atotrūkį tarp turtingųjų ir vargšų. Mūsų šaliai sudarytas reitingas tapo grėsmingu signalu. Pagal išipareigojimo mažinti nelygybę įgyvendinimą Lietuva atsidūrė aštuntajame dešimtuose. Į pastangų mažinti nelygybę reitingą valstybės surikiuotos pagal kelis rodiklius: išlaidas švietimui, sveikatai ir socialinei apsaugai, mokesčius bei darbo rinkos politiką. Teigiama, kad šios trys sritys yra svarbiausios. Kaip sako ataskaitos rengėjai, per pastaruosius 30 metų daugybė įvairių valstybių: ir turtingų, ir skurdžių, patyrė spartų atotrūkio tarp geriausiai gyvenančiųjų ir likusios visuomenės dalies didėjimą. Pavyzdžiui, aštuoni

turtingiausi planetos žmonės valdo tokį patį turtą kaip 3,5 milijardo skurdžiausių pasaulio gyventojų. Tyrimas parodė, kad nuo 2000 m. pusės skurdžiausių pasaulio gyventojų gerovė padidėjo vos 1 procentu, o tuo pat metu 1 procento turtingiausių pasaulio žmonių turtai išaugo 50 procentų. Nelygybės mažinimo srityje geriausiai pasaulyje vertinamos Skandinavijos ir Vakarų Europos šalys. Lietuva yra 83-ioji. Pagal šį rodiklį atrodome blogiausiai iš visų Europos Sąjungos valstybių. Lietuva reitinge rikiuojasi iš karto po Kazachstano, Tanzanijos, Vietnamo, Nepalo, Alžyro. Tačiau pasirodė geriau negu Zambija, Rusija, Singapūras, Kinija, Burundis, Kirgizija, Peru ir kt. Jei valdžia skubiai nesiims reikiamų sprendimų atotrūkiui tarp turtingų ir skurdžiausių gyventojų mažinti, mūsų valstybės laukia liūdnos perspektyvos, teigia Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto narė Monika Navickienė. Ji pažymi, jog dalis dar neemigravusių žmonių sako neturintys noro likti Lietuvoje, nes neižvelgia geresnio gyvenimo perspektyvų ir galimybių. Jie nemato, kad valdžia jiems, konkreitiems asmenims, turėtų ką pasiūlyti (be lėktuvo bilieta). Reikia ne tik kalbėti ir parodyti problemas, bet ir pradėti veikti. Pirmiausias siūlymas – svarstyti, kaip ištraukti žmones iš skurdo, neleisti jame likti. Antras prioritetas – vidutinės pajamos gaunančių šeimų gyvenimo kokybės gerinimas per praktines paslaugas. Jei jų būtų daugiau, žmonės labiau pasitikėtų savo valstybe, – tvirtino parlamentarė.

Krašto apsaugos ministerija (KAM) rengiasi panaikinti 60 m. veikiančią valstybinės reikšmės specialiąją Lietuvos technikos biblioteką

(LTB), o tuos jos fondus, kurių niekas nenorės priglauti – tiesiog nurašyti. Nuo 1957 m. veikiančią ir patentinius dokumentus, standartus, profilinius mokslo, technikos, ekonomikos, architektūros bei gretutinių sričių knygų, periodikos fondus kaupiančią LTB ketinama reorganizuoti – prijungti prie Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos bibliotekos (LKAB). Tokiems planams prieštaraujantys LTB darbuotojai kreipėsi į prezidentę, Seimo pirmininką, premjerą, kitas institucijas, tačiau jų balso valstybės vadovai, regis, neišgirdo.

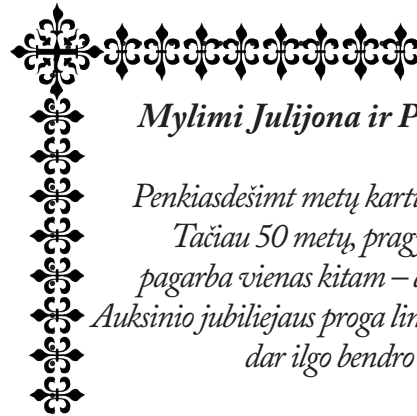
Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslo institute (TSPMI) verda aistros dėl profesoriaus Vytauto Radžvilo. Dalis studentų pareiškė nepasitenkinimą V. Radžvilo paskaitomis, parašė skundą instituto vadovybei, kuri į jį atsižvelgė ir priėmė sprendimą nuo kitų mokslo metų profesoriaus dėstomą dalyką apie Europos idėjos istoriją pakeisti iš privalomojo į pasirenkamąjį. Pats V. Radžvilas įsitikinęs, kad toks sprendimas yra ne kas kita, o jau beveik penkerius metus trunkančios pastangos susidoroti su juo dėl euroskeptiškų pažiūrų. V. Radžvilo skaitomą magistrinių studijų kursą studentai lanko noriai, ateina net iš kitų fakultetų, kartais net iš kitų aukštųjų mokyklų. Šiemet, jau po to, kai studentai išlaikė pas jį egzaminus, studentė Ieva Galkytė išsiuntinėjo laišką, esą profesoriaus paskaitos ne visiems priimtinos ir jų reikia atsisakyti. Pasirodo, I. Galkytė pati dirba Europos Komisijos atstovybėje Lietuvoje. Tuo tarpu į TSPMI vadovą R. Vilpišauską raštu kreipėsi 22 buvę V. Radžvilo studentai, reikšdami savo susirūpinimą dėstytojo persekiojimu. Jų nuomone, prof. V. Radžvilo dėstomas dalykas „Europos idėja: tapatumai ir reprezentacijos“ yra moksliskas, dėstomas kompetentingai ir būtinas Europos studijų magistro studijoms dėl šių priežasčių: filosofijos istorija yra reikalinga suprasti dabartinę Europą ir ES, jas formavusias idėjas, o šis kursas yra iš esmės vienintelis filosofinis kursas Europos studijų magistro programoje. Įvardintos temos plačios, kadangi apima filosofinius, kultūrinius, politinius ir ekonominius aspektus, kurie visi yra būtini, norint suprasti, kodėl pasiekta būtent tokia ES būklė. Dėstytojo „euroskeptiškos pažiūros“ netrukdo su juo diskutuoti. V. Radžvilą gina taip pat Lietuvos žmogaus teisių organizacijos, Lietuvos mokslininkų sąjunga ir Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas. Jų nuomone, bet kokios iniciatyvos, kuriomis siekiama apriboti asmens veiklą dėl pažiūrų ar įsitikinimo reiškimo, yra grubus žmogaus teisių pažeidimas ir asmens diskriminavimas dėl jo pažiūrų ar įsitikinimų. Primename, kad prof. V. Radžvilas yra vienas iš nepartinio visuomeninio „Vilniaus forumo“, propaguojančio euroskeptiškas, antiglobalistines ir tautines idėjas, lyderių.

*Skubėjo vasaros ir žiemos,
Prabėgo laikas neramus.
Šįkart rugpjūtis suskaičiavo
Septyniasdešimtus metus.
Ne skaičiai nulemia metus,
O kiekvieno mūsų keliai,
Darbai ir mintys,
Tai, kuo praturtinam kitus,
Mokėdami save dalinti.
Užtat šiandieną iš širdies
Giedrų dienų Tau linkim,
Daug sukakčių dar švęst,
Ilgų, ilgiausių metų
Sveikatoj pragyvent.*

Gimtadienio proga **Onutę Svetlauskienę**
iš Vaitakiemio sveikina

*Sesė Anelė su vyru, krikšto dukra Danutė,
Petras ir Alicija su šeima*

*Mylimi Julijona ir Pranai Prelewicz,
Penkiasdešimt metų kartu – ir daug, ir mažai.
Tačiau 50 metų, pragyventų su meile ir
pagarba vienas kitam – didžiulis pasiekimas.
Aukštinio jubiliejaus proga linkime stiprios sveikatos ir
dar ilgo bendro gyvenimo!*

Sveikina
Dukra, sūnus, seserys ir
broliai su šeimomis

Rugpjūčio 18 d. (penktadienį) Punsko
savivaldybės salėje (A. Mickevičiaus g. 23)
11.00 val. vyks konferencija
**„Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai
Punsko ir Seinų krašte“.**
Šis renginys įtrauktas į „Lietuvos muziejų
kelio“ Dzūkijos programą.